Jaargang 116. Vrijdag, 18 September 1857. No. 112.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* brengen, naar aanleiding eener bij hen ingekomen missive van den Heer LUITENANT KOLONEL, EERSTAANWEZEND INGENIEUR, van den 14den dezer, no. 148, ter algemeene kennis, dat de **PASSAGE** over de **VESTINGBRUG** voor de **Boteringepoort**, ten gevolge van aanzienlijke herstellingen, te beginnen met den 21*sten dezer maand*, voor den tijd van **veertien dagen** zal zijn **GESTREMD.**

GRONINGEN, 14 September 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

De MILICIEN VERLOFGANGER **MICHIEL GROENEWOLD**, op den 29sten Junij 1857 van de Gemeente *Veendam* naar *Groningen* vertrokken, wordt gelast, zich ten spoedigste ter SECRETARIJ dezer Gemeente aan te melden.

RAADSVERGADERING,

Zaturdag den 19den September 1857, 's middags te 12 uur.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

Men heeft berigten uit New-York tot den 2den dezer maand ontvangen, naar luid van welke aldaar, ten gevolge van onderscheidene aanzienlijke bankroeten, eene groote verslagenheid onder den handelstand heerschte. Onder de faillissementen noemde men die van eene groote assurantie-maatschappij, en van een huis te Boston hetwelk zijne betalingen geschorst had met een passief van meer dan 15 millioen dollars. In alle handelsteden had eene stremming plaats, die voorbeeldeloos genoemd wordt, en men vreesde voor het behoud van verscheidene banken.

— De *True-Delta*, een te New-Orleans uitkomend blad, de meerdere voortreffelijkheid van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika boven de overige landen der wereld willende bewijzen, voert daarvoor eenige voorbeelden aan, die naar zijne meening die meerderheid staven. De grootste waterval der wereld, zegt dat blad, is de Niagara, alwaar de vereenigde wateren der groote bovenmeren, eene rivier vormende van ¾ mijlen breedte, plotseling smaller worden, over de rotsen stroomen en van eene hoogte van 160 voeten nederstorten. De grootste stroom der wereld is de Mississippi, die eene lengte van 4100 mijlen heeft. Het grootste dal der wereld is dat der Mississippi, hetwelk 500,000 vierk. mijlen beslaat en een van de vruchtbaarste streken van den aardbol is. Het grootste meer der wereld is het Bovenmeer, hetwelk 430 mijlen lang is. De grootste door de natuur gevormde brug is die van Cedar Creek, in Virginie. Zij ligt over een afgrond van 250 voeten diepte en 80 voeten breedte. De grootste ijzermassa der wereld is de ijzerberg van Missouri, de Pilot Knob. Hij heeft eene hoogte van 330 voeten en twee mijlen in omvang. De langste spoorweglijn der wereld is de Great Central Illinois, welke 731 mijlen lang is en 15,000,000 dollars kost. Het grootste aantal spoorwegmijlen, dezelfde oppervlakte voor elk land ter wereld daarbij in aanmerking nemende, bevindt zich in Massachusetts, welke staat meer dan eene mijl rails, voor elke vierkante mijl heeft. Het grootste aantal huisklokken, welke op de wereld worden gemaakt, wordt vervaardigd in den kleinen staat van Connecticut. De grootste uitvoerhaven der wereld voor graan is Chicago.

— Berigten uit Canada van den 2den Augustus melden, dat er eene groote spanning heerschte onder de Engelsche regementen die bevel hadden ontvangen naar Indië te vertrekken. Er hadden vele desertiën naar Amerikaansch grondgebied plaats.

NEDERLANDSCH WEST-INDIË.

Uit Paramaribo wordt van den 21sten Augustus aan de *Utr. Ct.* het volgende geschreven:

Op de plantaadjes is alles rustig en stil, er hebben zich geene ongeregeldheden onder de slaven voorgedaan. De eigenaren trachten in alles het lot hunner slaven te verbeteren en handhaven tevens de rust en orde.

In het jaar 1856 is in deze kolonie, uit het sap van den Bolletree-boom, gutta percha bereid, waarvan door den heer *Wildeboer* eenige monsters naar Nederland zijn gezonden. Door eene toevallige omstandigheid ontdekte die heer, dat het melkachtig sap van den Bolletree de eigenschap van gutta-percha bezat, en deelde dit zijnen vriend dr. *Muller* en andere personen mede, aan wie hij ook zijn voornemen bekend maakte, om eene zekere hoeveelheid naar het moederland te zenden. Eenigen tijd later stond hij dr. *Muller* ook eene zekere hoeveelheid van het melkachtig sap af, en tot elks verwondering verneemt men thans, dat de Bolletree-boom naar dr. *Muller*, den vinder der gutta percha, genaamd is geworden.

Ofschoon elkeen in deze kolonie genoegzaam overtuigd is, dat dr. *Muller* geenszins aanspraak op deze ontdekking kan maken, daar hij zich nimmer voorstander van botanie of eenige andere natuurwetenschap heeft doen kennen, zoo heeft niettemin de Bolletree-boom zijn' naam verkregen en is de heer *Wildeboer*, een ijverig voorstander der botanie, daarbij geheel ter zijde gesteld.

BRITSCH-INDIË.

De Britsche regering heeft de berigten uit Bombay van den 15den Augustus, die over Malta en Cagliari met den telegraaf ontvangen zijn, achtereenvolgend doen bekend maken. Zoolang de brievenmail zelve nog niet is aangekomen, kan slechts een onvolkomen begrip van den toestand van zaken in Britsch-Indië op bovengenoemd tijdstip worden verkregen. Uit de korte berigten schijnt te blijken, dat er nog weinig verandering ten goeden is.

Bij Delhi is de positie der Engelschen niet gunstiger geworden. Wel kwamen de versterkingen voor de Engelsche troepen daar allengskens aan, maar ook de magt der opstandelingen in de vesting groeide door den toevloed van oproerige benden aan. Wel hebben de Engelschen drie uitvallen door de belegerden op den 14den, 18den en 23sten Julij gedaan, telkens met groot verlies teruggeslagen, maar ook de Engelschen kregen daarbij 600 dooden of gewonden. Voegt men daarbij, dat ook de cholera voortdurend in het leger voor Delhi blijft heerschen, daar nu ook weder generaal *Read* uit hoofde van die ziekte het bevel heeft moeten nederleggen en overdragen aan generaal *Wilson* — dan moet men tot het besluit komen, dat de toestand van zaken bij Delhi nog verre van gunstig genoemd kan worden.

Eene goede versterking van de magt der belegeraars was dus zeer noodig; generaal *Nicholson* dacht den 15den Augustus met zijn leger voor de stad te zullen komen. Deze had reeds de muitelingen van Sealkote, die naar Delhi op weg waren, geheel verslagen en alzoo reeds van verre aan zijne kameraden de hand gereikt.

Generaal *Havelock* trachtte Lucknow, het andere punt in Bengalen van wiens bezit veel afhangt en dat nog in de magt der Engelschen is, te bereiken. Hij had de vesting Bithoor aan den Ganges geslecht, den 29sten en 30sten Julij de muitelingen bij Abopoor, mede aan den Ganges, verslagen en hun al hun geschut afgenomen. Het aantal der hier op de vlugt geslagen muiters wordt op 10,000 begroot. Den volgenden dag hoopte hij Lucknow te kunnen bereiken en de Engelsche troepen te ontzetten.

Verder oostwaarts ligt Dinagepoor. Hier waren vier regementen inlandsche ruiterij in opstand gekomen en naar Benares getrokken, na in een gevecht met eene tienmaal zwakkere Europesche afdeeling omstreeks 800 man verloren te hebben. Te Benares heerschte, op het vernemen hiervan, groote ontsteltenis onder de Engelsche bevolking.

Ziedaar de berigten, die uit het presidentschap Bengalen nu weder zijn aangekomen.

Uit het presidentschap Madras zijn geene tijdingen; het zal zich dus waarschijnlijk nog altijd rustig houden.

Wat het presidentschap Bombay betreft, zoo was, gelijk men zich zal herinneren, dezer dagen het gerucht in omloop gebragt, dat ook het leger aldaar in opstand zou gekomen zijn. Dit gerucht blijkt thans vergroot te zijn geweest. De nu ontvangen berigten melden dat één regement van dat leger, te Colapoor, zuidelijk van Bombay en niet ver van de kust gelegen, aan het muiten geslagen was. Die beweging scheen echter door de Europesche troepen onderdrukt te zijn, en de rajah van dat gewest was gevankelijk te Bombay binnengebragt. Voorts had men in dat presidentschap eene zamenspanning onder het Mohamedaansche gedeelte der bevolking ontdekt, ten gevolge waarvan vele inhechtenisnemingen hadden plaats gehad. Een en ander had te Bombay, waar inmiddels versterkingen van troepen van het eiland Mauritius aangekomen waren, niet weinig bezorgdheid verwekt.

De nieuw benoemde opperbevelhebber, generaal sir *Colin Campbell*, was te Calcutta aangekomen.

In ons vorig nommer werd gezegd, dat te Singapore vier regementen aan het muiten waren geslagen. Uit de nabijheid van deze plaats bij de Nederlandsche bezittingen ontstond natuurlijk de vrees, dat die oproerige geest ook wel op Java en andere eilanden zou kunnen overslaan. Gelukkig heeft de telegraaf ons op een dwaalspoor geleid. Niet te Singapore, maar te Dinagepoor, zooals nu blijkt, is die muiterij uitgebarsten, alzoo in het presidentschap Bengalen, verre van het eerstvermelde punt.

De *Bombay Times* is van oordeel dat, ofschoon de muiterij niet meer uitsluitend tot het leger van Bengalen beperkt blijft, de opstand nogtans veel heeft verloren en dat de met deze mail verzonden berigten stellig van een meer gerustsstellenden aard zijn.

De Londensche *Times* en *Morning Post* beschouwen deze tijdingen niet als ongunstig. Aangezien toch daaruit niet blijkt, dat de opstand vorderingen maakt en aan de andere zijde de versterkingen voor het Engelsche leger beginnen aan te komen, zoo vertrouwen de beide bladen, dat het grootste gevaar thans geweken is.

In Frankrijk worden de nu ontvangen berigten over het algemeen als vrij voldoende beschouwd. Reeds zou het een gunstig voorteeken zijn geweest, als, in afwachting der versterkingen, de toestand niet was verergerd; thans echter, nu werkelijk reeds eenige verbetering wordt waargenomen, vooral naar de zijde van Bengalen, wordt de aanmerking gemaakt, dat men in Engeland allezins reden zal hebben om tevreden te zijn.

In een brief van een hoofd-officier bij het Engelsche leger wordt de bijzonderheid medegedeeld, dat de manschappen van de krijgsmagt der opstandelingen in Delhi van eene meer of minder belangrijke som gelds voorzien zijn, die zij, omdat ze daarvoor nergens eene veilige bergplaats bezitten, steeds bij zich dragen. Bij al de Cipayers, die in de gevechten voor Delhi sneuvelen, vindt men, doorgaans in een gordel, eene vrij belangrijke som geld. De lijken dier gesneuvelden worden dan ook door de Engelsche soldaten zoo spoedig mogelijk geplunderd. Dat geld is naar alle waarschijnlijkheid afkomstig [illegible] Britsche administratie, die bij den opstand in de magt der muitelingen zijn gevallen.

Uit een der laatste zendelingsberigten van *Alexander Duff* nemen wij het volgende over, dat ons toeschijnt eene juiste aanwijzing te zijn van de drie groote steden in Britsch Indië, die thans zoo dikwijls, en ook nu weder in het bovenstaande, besproken worden.

» Bij de verschillende oorzaken der beroeringen in Indië, kwam, dat er reeds gedurende de laatste maanden eene steeds klimmende geheimzinnige verwachting met den 23sten Junij verbonden was, — den dag, waarop honderd jaren geleden, bij den slag van Plassey, de grondslag werd gelegd van de Engelsche heerschappij in Indië. Sedert lang reeds was er, beide bij Hindoes en bij Mohamedanen, een voorgevoel, dat » het Rijk van de Compagnie," zoo als zij zeggen, juist *honderd jaren* duren, en alsdan met een schrikkelijken ommekeer een einde nemen zou. En in de gemoederen van een onwetend, bijgeloovig, dweepziek volk, verkrijgen dergelijke voorgevoelens al zeer ligt eene vaste, onomstootelijke zekerheid; het lijdt dan ook geen twijfel, of het vast geloof aan den naderenden val van de Britsche heerschappij, heeft de moorddadige woede der muitelingen verhoogd, en hunne wanhopende plannen bijna algemeen doen worden.

» De val van Delhi — die eenmaal zoo trotsche hoofdstad van het Indisch-Mohamedaansche rijk — was een zware slag aan de Britsche opperheerschappij toegebragt. Benares, de heilige hoofdplaats van het Hindoeïsme, stond op het punt van insgelijks in handen der oproerlingen te vallen.... Het is echter op Calcutta, dat ten allen tijde de oogen der inboorlingen gevestigd zijn geweest, als op de duidelijkste uitdrukking van de opkomst der Britsche magt. Delhi was de hoofdstad van het Mohamedanisme — Benares, van het Hindoeïsme; maar Calcutta is eerst en vooral de hoofdstad van de Engelschen. Oorspronkelijk een klein, onbeduidend visschersdorp, was het niet veel meer dan eene verzameling van aarden hutten, de woonplaats van bedienden der O. I. Compagnie, toen de slag van Plassey werd geleverd, nu honderd jaren geleden! Het herinnert dus geheel aan de opkomst der Britsche magt en handelsnijverheid. Door alle geleerde en verstandige inboorlingen is het dan ook steeds beschouwd geworden als eene zuiver Engelsche stad, even als zij Delhi als eene Mohamedaansche, en Benares als eene Hindoesche stad beschouwen. En even als Delhi eene stad is van Mohamedaansche moskeeën, en Benares eene van Hindoesche tempels, zoo is Calcutta beroemd als eene stad van Engelsche paleizen: welk een schok — grooter nog dan die van den val van Delhi of van het gevaar van Benares, — zou dus de val van Calcutta gegeven hebben!"

RUSLAND.

Uit Petersburg meldt men, dat de Russen in den Kaukasus, vooral in Salatavia, belangrijke voordeelen behaald hebben. Sedert eenige weken waren zij tot in het hart van Salatavia doorgedrongen en baanden zich door de breede en diepe kloof van Teregul eenen weg. De Circassiërs meenden, dat zij bij de nadering des winters dat hoogland zouden verlaten, maar den 28sten Julij werd het nieuwe strafkwartier der Russen in dit land, door godsdienstige plegtigheden en 101 kanonschoten ingewijd, tot teeken, dat de landstreek voor altijd door de Russen in bezit is genomen.

TURKIJE.

In de laatste berigten, welke men uit Konstantinopel heeft ontvangen, komt voor, dat de Fransche gezant aldaar, de heer *Thouvenel*, zich nog meer dan ooit te voren moeite gaf om aan het ontwerp, ter vereeniging van de Donau-vorstendommen tot éénen Staat, bijval te verzekeren, zoodat men moet aannemen, dat de zienswijze zijner regering op dat stuk nog geene verandering heeft ondergaan.

De verkiezingen in Moldavië hebben den 10den dezer eenen aanvang genomen en worden geregeld voortgezet. De uitslag van die der geestelijkheid, welke aan de vorige (sedert vernietigde) verkiezingen geen deel had genomen, was reeds bekend. Volgens het berigt waren de keuzen, hetzij met groote meerderheid, hetzij eenstemmig, op erkende voorstanders van de vereeniging der vorstendommen gevallen.

Ook de verkiezingen van den stand der grondeigenaren vallen grootendeels in den geest der voorstanders van de unie der vorstendommen uit.

Telegrafische berigten uit Jassy van den 15den melden, dat in 13 districten van Moldavië de verkiezingen der grondbezitters voor de unionisten gunstig zijn; althans er werden 22 kandidaten dezer partij gekozen, 4 van de anti-unionisten, waaronder echter twee die nog twijfelachtig zijn.

TUNIS.

Een telegrafisch berigt uit Tunis van den 10den dezer meldt, dat de Bey een aantal besluiten heeft afgekondigd, die in het tot dusver in dat land bestaande stelsel eene totale verandering brengen. Bij deze besluiten wordt de oprigting van gemengde criminele regtbanken, vrijheid van handel en industrie, het eigendomsregt, eerbiediging van personen en eigendom, gelijkheid voor de wet en de belastingen, de conscriptie en beperking van den diensttijd, benevens vrijheid van godsdienst toegestaan. Deze concessiën, welke de Bey niet zoo zeer aan zijne eigene onderdanen als wel aan het buitenland gedaan heeft, schijnen voornamelijk door de tegenwoordigheid der Fransche vloot in het leven te zijn geroepen. Een schrijven uit Tunis van den 6den dezer althans meldt, dat de Bey den Franschen admiraal en diens officieren met de meeste welwillendheid ontvangen heeft, dat hij echter zeer onrustig was, en men verwachtte, dat hij alles zou aanwenden om de terugkomst dier onwelkome gasten te verhinderen.

ITALIË.

Op den rijks-spoorweg van Turijn naar Genua zijn proefnemingen gedaan met eene nieuwe uitvinding, die groote onheilen op de spoorwegen in het vervolg zal kunnen voorkomen. Eene zeer bevoegde commissie van ingenieurs heeft namelijk op last van den Sardinischen minister voor openbare werken, den heer *Paleocapa*, een remtoestel onderzocht, dat door een Franschman, den majoor *Guijet*, hoofdingenieur van den weg van Turijn naar Cuneo, is uitgevonden.

Dit stelsel, bestaande uit een volledig stoomtoestel, is in staat om oogenblikkelijk en alleen door den machinist op alle wagens, waaruit een personen- of een goederentrein bestaat, te worden toegepast. Men heeft de proef genomen met een trein, bestaande uit eene locomotief, haar tender en acht met personen bezette wagens. De werking was zoo regelmatig en zoo krachtig, dat al de gemaakte tegenwerpingen van zelf zijn vervallen en dat de uitstekende practische resultaten, even als de volkomene zegepraal van het stelsel, door de commissie zijn erkend. De trein die zich met eene snelheid van 17 ellen per seconde bewoog, is juist in 11 seconden tot staan gebragt, zonder dat daardoor de machinist van den tegenstoom of een of ander noodsein heeft behoeven gebruik te maken, en zonder dat men den minsten schok in de wagens heeft gevoeld.

De Sardinische regering heeft, door deze proefneming te bevorderen, regt op de algemeene erkentelijkheid verworven. De uitvinder zal zonder twijfel bij al de regeringen dezelfde ondersteuning vinden, die hem zoo edelmoedig van de zijde der genoemde regering is ten deel gevallen.

SPANJE.

Men weet onder welke knellende banden de drukpers in Spanje gebukt gaat. Het weinigje vrijheid, dat zij tot dus ver genoot, schijnt men haar nu nog feitelijk te willen ontnemen. De heer *Campoamor* althans, is eenige dagen geleden te Madrid op de openbare straat aangevallen door twee adju[illegible]vellijk beleedigd en mishandeld hebben, op grond, dat hij als hoofd-redacteur van de *Estado* een artikel zou geschreven hebben tegen *Narvaez*. Niettegenstaande men verwachten mogt, dat de schuldigen zouden worden gestraft en aan den bevoegden regter overgeleverd, is niets van dat alles gebeurd. Deze gebeurtenis heeft een diepen indruk gemaakt, vooral onder de liberale partij.

DUITSCHLAND.

De Keizer van Rusland is Maandag omstreeks 2 uur, te Berlijn aangekomen en werd door den Koning van Pruissen opgewacht; HH. MM. hebben zich toen naar Potsdam begeven, waar de kon. familie, prins *Frederik* der Nederlanden, de leden van het ministerie en vele andere aanzienlijken zich bevonden.

— De vijfde zitting van de Vereeniging van Evangelische Christenen uit alle landen werd Zaturdag morgen wederom met gebed en gezang geopend, waarna eenige redenaars hunne gedachten ontwikkelden over het » algemeen priesterschap." Onderscheidene opmerkingen werden daaromtrent gemaakt door dr. *Nitsch*, dr. *Mallet* uit Bremen, de predikanten *König* uit Pommern en *Kapff* uit Stuttgart.

Meer belangstelling wekte de zesde zitting, welke des middags werd gehouden en waarin wederom over den toestand van het Protestantisme in onderscheidene landen gesproken werd. De Koning van Pruissen vereerde deze zitting met zijne tegenwoordigheid.

De predikant *Grandpierre* uit Parijs voerde het eerst het woord in de Fransche taal over den toestand van het Protestantismus in Frankrijk. Hij wees op den vooruitgang aldaar vooral sedert den aanvang van deze eeuw. Toen *Lodewijk XIV* in 1685 het edict van Nantes ophief, telde Frankrijk 800 Gereformeerde kerken met 640 predikanten; in 1808 niet meer dan 190 met even zoovele predikanten; in 1848 waren er 972 kerken met 601 predikanten en bovendien 1069 Evangelische scholen. In Parijs waren voor 30 jaren slechts 5 predikanten en 2 kerken, thans 16 en 10. De Luthersche kerk heeft tegenwoordig 269 predikanten, 385 opvoedingsinrigtingen en 576 scholen. Daarbij komen nog onderscheidene onafhankelijke gezindheden met ongeveer 100 predikanten. De vooruitgang van het geloof is groot. Dit is ook op het gebied der letterkunde te zien: 17 godsdienstige dagbladen worden in Evangelischen zin geschreven. Ten slotte uitte de redenaar de hoop, dat de tegenstand die nog hier en daar van regeringswege ondervonden werd, mogt ophouden, dat de godsdienstige vrijheid meer mogt worden erkend.

De nu volgende spreker, de predikant *Fisch*, mede uit Parijs, wees op de verhouding van het Fransche Protestantismus tegenover het Katholicismus. Hij hing van den toestand van dit laatste een alles behalve gunstig tafereel op; de Katholijke kerk in Frankrijk, zeide hij, was in groot verval, en meer en meer openbaarde zich bij de menigte een verzet tegen de aanmatigingen der priesters die vooral van den kant der ultramontanen kwamen.

Na hem voerde de predikant *Kind* uit Milaan het woord en sprak over den toestand der Protestanten in Italië, welken hij niet zeer gunstig noemde, omdat alle regeringen, behalve Sardinië, de ontwikkeling en bloei van het Protestantismus krachtdadig te keer gaan, en hoewel in de laatste jaren de vervolgingen hebben opgehouden, bestaat er toch nog geen enkele volledig erkende Protestantsche gemeente in Italië. Ook in Lombardije, dat onder den Keizer van Oostenrijk staat, is het Protestantismus zeer onderdrukt. De spreker riep ten slotte met warmte de medewerking in van het Evangelisch verbond.

De laatste spreker van dien dag was een Spanjaard, don *Herreros de Mora*, uit Madrid, die in zijne moedertaal een verslag gaf over het Protestantismus in zijn vaderland, maar slechts door zeer weinigen werd verstaan.

— *Sir Culling Eardley*, president van het Evangelisch verbond in Engeland, heeft een zeer zonderling geschenk voor den Koning van Pruissen medegebragt, namelijk de meubelstukken voor eene kamer, waarvan ieder stuk vervaardigd is uit hout van boomen die op onderscheidene heilige plaatsen in Palestina zijn gegroeid. Ieder meubelstuk draagt den naam der plaats waar het hout is gewonnen. Volgens eene andere lezing, zou het geschenk afkomstig zijn van den predikant *Herschell*, uit Londen.

— Te Hamburg is de cholera uitgebroken. Van den 29sten

Augustus tot den 6den September zijn aldaar 239 personen aangetast, van welke 136 zijn overleden.

— De Keizer van Oostenrijk, die dezer dagen van zijne reis door Hongarije in Weenen teruggekeerd is, heeft den 9den dezer aan den aartshertog *Albrecht*, gouverneur-generaal van Hongarije, een schrijven gerigt, waarin hij zijne tevredenheid uitdrukt over het onthaal, hetwelk hij in dat land gevonden heeft, en den vooruitgang dien hij overal heeft waargenomen. Hij hoopt dat handel en nijverheid en beschaving voortdurend in dat land zullen toenemen, en eindigt met de verzekering, dat het steeds een voorwerp zijner belangstellende zorg zijn zal, dat de nationaliteit der onderscheidene volksstammen geëerbiedigd en zij, wat hunne taal betreft, niet bemoeijelijkt worden.

DENEMARKEN.

Bij de sluiting van de buitengewone zitting der Holsteinsche Standenvergadering, op den 12den dezer, heeft de commissaris des Konings nog eenige woorden gesproken, waarin hij zeide, geenszins met voldoening op de werkzaamheden der vergadering te kunnen terug zien, daar de welgemeende voorstellen der regering, wel verre van tot een gewenscht resultaat te leiden, eene stelselmatige tegenkanting ontmoet hebben. Een ieder, die daartoe medegewerkt had, zou de verantwoording daarvan moeten dragen; intusschen vestigde hij zijne hoop op eene wijze Voorzienigheid, die alles ten goede wist te leiden. — Vooraf had de president eene aanspraak gehouden, waarin hij het door de vergadering genomen besluit ten aanzien der voorgestelde staatsregeling regtvaardigde. Men had zich afgevraagd, zeide hij, of niet het wezenlijk goede, dat de voordragt der regering behelsde, behoorde aangenomen te worden; maar de vergadering had een anderen weg ingeslagen en bijna eenstemmig begrepen dat het hier een hooger belang gold, dan eene gedeeltelijke verbetering van de grondwet des hertogdoms. Geen stand, geen klasse der bevolking had zich willen vereenigen met een stelsel, hetwelk, naast eenige bijzondere vrijheden voor het hertogdom, onderwerping aan de Deensche heerschappij medebragt. Wanneer de regering dit inzag, dan zou zij waarschijnlijk wel op andere gedachten komen, en zoo mogt men hopen dat de arbeid dezer vergadering niet onvruchtbaar zoude blijven.

Volgens een berigt uit Itzehoe, hebben de leden der Standenvergadering, alvorens uit een te gaan, zich jegens elkander verbonden om, zoo lang in de tegenwoordige gesteldheid geene verandering gebragt is, niet naar Koppenhage te gaan ter bijwoning der zittingen van den rijksraad (voor zoo ver zij leden van dat collegie zijn) en om aan geene verkiezing van leden voor den rijksraad deel te nemen.

Een Pruissisch ministerieël blad laat zich omtrent de verwerping van de voorstellen der Deensche regering door de Holsteinsche stenden aldus uit: »Dit resultaat was te voorzien, en de Duitsche groote mogendheden zijn reeds bij voorraad daarop bedacht geweest. Wat er nu verder geschieden zal, is weinig twijfelachtig. Waarschijnlijk zal de Deensche regering eene laatste aanmaning ontvangen om de Duitsche regten te erkennen, en als dit geweigerd wordt, zal de zaak voor de bondsvergadering gebragt worden. Wel heeft Denemarken te Londen, Parijs en Petersburg stappen gedaan om door de tusschenkomst dier hoven aan de zaak een anderen loop te geven. Maar de Duitsche groote mogendheden moeten vast besloten hebben allen buitenlandschen invloed bij de verdere behandeling dezer zaak te weren, en zich te dien aanzien op een uitsluitend Duitsch standpunt te handhaven. In Berlijn en Weenen is alles voorbereid om door een sprekend feit het bewijs te leveren dat het Duitsche bondsligchaam, waar het noodig is, zijne regten met der daad wil en kan doen eerbiedigen."

In sommige diplomatieke kringen te Parijs ziet men in de Holsteinsche aangelegenheid, voor de rust van Europa meer dan één gevaar, zoo er niet spoedig eene bevredigende schikking tot stand komt. Men voegt er bij, dat men dit te Weenen en te Berlijn ook wel inziet en dat men op den raad van het kabinet van Berlijn is, dat de landdag te Itzehoe zich onthouden heeft van een beroep op de Duitsche bondsvergadering.

GROOT-BRITTANJE.

Het gevoelen wint in Engeland meer en meer veld, dat de Oost-Indische Compagnie, ten einde de maatregelen tot onderdoorzetten, zich ook tot het verkrijgen van een aanzienlijken geldelijken onderstand tot het Britsche gouvernement zal wenden.

— Wanneer al de versterkingen, welke thans reeds naar Indië op weg zijn of zich gereed maken om derwaarts te vertrekken, hare bestemming bereikt zullen hebben, dan zal de gezamenlijke sterkte der koninklijke troepen ter beschikking van het Indische gouvernement bedragen 11 regementen kavallerie, 55 regementen infanterie. 4 detachementen rijdende artillerie, 7 batterijen veld-artillerie en 4 compagnien genie; te zamen met de Europesche troepen der Indische Compagnie, 87,000 man Europesche krijgslieden tellende.

— In eene redenering over het bekende besluit van het Oost-Indische gouvernement, om het uitgeven van dagbladen afhankelijk te maken van eene bijzondere, elk oogenblik voor intrekking vatbare vergunning der regering, betoogt de *Times*, dat men in Engeland niets te vreezen heeft van misbruik der vrijheid van de drukpers, maar dat het in dit opzigt geheel anders in O. Indië gesteld is, ter zake van den toestand der inlandsche bevolking. »Daar te lande (zegt dat blad) regeren wij als gezagvoerders, die de schaal in evenwigt moeten houden tusschen ontelbare vele volksstammen, eerediensten, dynastiën, wetten en aanmatigingen van allerlei aard. Daarbij moeten wij de dankbaarheid, de vrees en het ontzag eener bevolking van tweehonderd millioenen hoofden opwekken, die in gebrek aan verstandsontwikkeling en ligtgeloovigheid, misschien alle volken der aarde overtreft. Er is bijna niets dat men de Hindoes niet kan doen gelooven. Van den aanzienlijksten Rahja tot den geringsten bedelaar hebben zij hun geloof, hun geweten, hunne beurs en hun leven veil voor dengenen, die invloed op hen wil uitoefenen en daartoe de buitensporigste dingen van hen eischt. En wat de Mahomedanen betreft, deze kennen geene vrijheid en hebben even weinig begrip van eene vrije drukpers als van een parlement. Bij zulk eene bevolking zijn maatregelen noodig om uitspattingen tegen te gaan.

»In zulk een staat van zaken heeft het Indische gouvernement teregt begrepen, dat de vrijheid der drukpers voor het oogenblik ingekort moest worden. Het beginsel van die vrijheid is daarbij niet opgegeven, en de regering heeft zelfs de gronden, waarop, nu 22 jaren geleden, die vrijheid aan Indië gegeven is, als deugdelijk erkend. De tegenwoordige beperking van de vrijheid, die slechts als eene proeve en als eene tijdelijke concessie verleend werd, is dus gelukkig niet een teruggang. Toen men bevond, dat de inlandsche bladen, die in de Hindoesche en Perzische talen worden uitgegeven, niet slechts oproerige proclamatiën mededeelden, maar ook de heftigste schandtaal tegen het gouvernement en deszelfs beambten voerden, eene onverwijlde verlossing van onze magt predikten, en aan het inlandsche leger voorschriften gaven om dat doel te helpen bereiken, werd het eene klaarblijkelijke noodzakelijkheid, dat men de drukpers moest verhinderen om het orgaan van den opstand te wezen. Dit is het eenige wat men met den genomen maatregel bedoeld heeft. Men heeft daarbij geene uitzondering kunnen maken op de Engelsche dagbladen, die in Indië het licht zien, omdat er, bepaaldelijk te Calcutta, twee dagbladen door inlanders in het Engelsch werden uitgegeven, die het hunne tot den opstand hebben bijgedragen. In haren tegenwoordigen toestand moest de Indische regering de zaak in 't breede, als 't ware uit een militair oogpunt beschouwen, en niet alleen de muitelingen die de wapenen voerden, maar ook de schrijvers die de vlam aanbliezen, beteugelen, — en daarbij is zij met veel matiging te werk gegaan."

— De *Globe* vult meer dan drie kolommen met de namen der Engelsche officieren die op aanbeveling der regering de Medjidie-orde van den Sultan van Turkije zullen ontvangen. Met de eerste klasse dier orde zijn begiftigd, de tegenwoordige opperbevelhebber van het Indische leger sir *Colin Campbell*, de luitenant-generaal *Codrington* en de generaal-majoor graaf *van Lucan*.

— Men heeft in der tijd beweerd, dat, in geval *Ledru-Rollin*, *Mazzini* en de andere in Engeland aanwezige uitgewekenen, die van deelneming aan de zamenspanning tegen het leven des Franschen Keizers beschuldigd waren, te dier zake veroordeeld werden, gelijk thans inderdaad heeft plaats gehad, de Fransche regering de uitlevering dier personen van Engeland zou vragen, ten einde het uitgesproken vonnis aan hen ten uitvoer te leggen. Tot dus verre blijkt niet of zoodanige aanvrage werkelijk gedaan is. Inmiddels wijdt de *Times* een breedvoerig artikel aan deze zaak, waarin de woelingen vooral van *Mazzini* en allersterkste worden afgekeurd, en waarin toegegeven wordt, dat hij en *Ledru-Rollin* welligt op een of ander tijdstip eenig deel aan de ontdekte zamenspanning kunnen genomen hebben, maar waarvan toch de slotsom is, dat de bewijzen, waarop zij in Frankrijk zijn veroordeeld, niet voldoende zijn om in het oog van Engelschen overtuigend van hunne schuld te doen blijken.

— In den nacht van Vrijdag op Zaturdag j.l. zijn te Belfast wederom ongeregeldheden voorgevallen. Vijftig leden der Katholijke vereeniging hebben zich gewapend naar Sandy-Row, eene meer bepaald door Protestanten bewoonde wijk, begeven en geweren in de huizen afgevuurd. Op het geknal der schoten zijn van alle kanten politiedienaren aangesneld, die de rustverstoorders tot de vlugt noodzaakten.

Een der predikers van de Presbyteriaansche kerk had kennisgevingen laten aanplakken, waarbij hij de Protestanten, mannen, vrouwen en kinderen, aanspoort de predikatiën in de open lucht bij te wonen. De politie had echter maatregelen genomen, waardoor j.l. Zondag elke zamenscholing belet werd. Zaturdag was een groot aantal troepen de stad binnengerukt om er de orde te bewaren. Zaturdag avond werd er weder de oproeracte afgekondigd.

— Woensdag l.l. is het Polytechnisch Instituut te Glasgow geheel door brand vernield. De schade wordt op 30,000 £ begroot, en onder de talrijke voorwerpen welker verlies betreurd wordt, is het eerste door *James Watt* vervaardigde stoomwerktuig.

— Uit eene dezer dagen gedane officiële opgave is gebleken, dat de uitvoer van producten uit het vereenigd koningrijk naar Nederland genoegzaam gelijk staat met dien naar Frankrijk. De *Morning Star* neemt uit dit feit aanleiding om er bij de regering op aan te dringen, dat het brievenport tusschen Nederland en Engeland worde verminderd. Het blad meent, dat vier pence in plaats van acht voldoende behoorden te zijn voor een land, dat met vier millioen inwoners dezelfde waarde ontbiedt als een met zesendertig millioen. De fout van het te hooge brievenport wordt toegeschreven aan het Engelsche postbestuur, dat den prijs bepaalt zonder het Nederlandsche bestuur te raadplegen.

FRANKRIJK.

De Keizer heeft aan verscheidene officieren, die den oorlog in het Oosten hebben bijgewoond, verlof gegeven om in Engelsche dienst te treden en aan den Indischen veldtogt deel te nemen.

— Maandag morgen te 6 uur, kort na het afdrukken van den *Moniteur*, ontdekte men in de zetterij van dat officiële dagblad een helder licht en stond die zetterij in lichte laaije vlam. Spoedig snelde hulp toe; te 9 uur was men den brand meester en te 12 uur was die gebluscht. De schade is aanzienlijk. De lokalen der zetterij, der collectiën, een gedeelte van die der redactie, der bijwerkplaatsen, een gedeelte der drukkerij, van de bibliotheek en der vertrekken van de administratie, alles is eene prooi der vlammen geworden. De schade wordt op 300,000 frs. geschat. Het gebouw en het materieël waren tegen brandschade verzekerd.

De *Moniteur* berigt deze ramp in volgende bewoordingen: »Een brand die heden morgen tegen vijf uur is uitgebarsten, heeft de werkplaatsen en het geheele materieël van de drukkerij van den *Moniteur Universel* vernield. In der haast aangewende pogingen en de ijver van onze geëmploijeerden, stellen ons echter in staat heden morgen een half blad in het licht te geven. Morgen zullen wij weder geregeld verschijnen."

— De prins van Surate, *Mepar Jafera Ali*-khan, is met een talrijk gevolg te Parijs aangekomen. Hij begeeft zich naar Marseille, ten einde van daar over Suez naar Indië terug te keeren. De prins komt van Londen, alwaar hij zich geruimen tijd ophield. Hij staat bekend als een der getrouwste aanhangers van Engeland. Zijne staten liggen in Suzzerat, in het presidentschap Bombay, en staan onder de opperheerschappij der Compagnie.

— De jongste regens hebben in Frankrijk de rijpheid der druiven zoo zeer bevorderd, dat aan de Loire het begin van het wijnlezen op den 10den Sept. was vastgesteld. Men verwacht dat dit jaar de oogst een buitengewoon goeden wijn zal [illegible] De *Moniteur Vinicole* zegt: Frankrijk bevat 1,977,000 hectaren wijnbergen. Indien [illegible] hectare gemiddeld 40 vaten wijn oplevert, dan zal men 79,082,000 stuks, dat is ongeveer 2 stuks vaten wijn per inwoner verkrijgen. Berekend à 40 fr. per vat, dan zouden deze 79,082,000 stuks eene waarde van meer van 3000 millioen francs vertegenwoordigen.

BELGIË.

Zondag is te Brussel het internationale congres voor oogheelkundigen geopend, onder het voorzitterschap van den heer *Fallot*. Niet minder dan 250 genees- en heelkundigen uit verschillende landen wonen dit congres bij. Nadat de voorzitter de zittingen geopend heeft met eene redevoering, waarin hij hoofdzakelijk de aandacht vestigde op het belang der werkzaamheden, waarmede de vergadering zich denkt bezig te houden, en op het nut, 't welk daaruit voor het algemeen kan voortvloeijen, — heeft hij voorgesteld om aan den minister *de Decker*, ter vergadering aanwezig, het eerevoorzitterschap op te dragen, als een blijk van erkentelijkheid en hulde voor de ondersteuning, welke het congres in hem heeft mogen vinden. Dit voorstel is met geestdrift toegejuicht en aangenomen. De minister heeft de leden zijnen dank betuigd voor de wijze, waarop zij hem vereerden en heeft hen verzocht, om, namens België, hunne regeringen te bedanken voor den ijver, waarmede zij gehoor hadden gegeven aan de oproeping van het gouvernement en van de Belgische deskundigen.

»Zijt allen (dus heeft de minister zijne toespraak geëindigd) welkom! ik roep u dit toe uit naam van de vrije en gastvrije natie, welker tolk te zijn ten aanhoore van ulieden, ik mij tot eene uitstekende eere reken; uit naam van dat België, 't welk, na gedurende een zoo langen tijd het tooneel te zijn geweest van de oorlogen, welke Europa met bloed en rampen hebben overdekt, er zich thans met fierheid op verheft, van door u gekozen te zijn tot het strijdperk, geopend voor dien vredelievenden krijg, welke ten doel heeft de ontwikkeling van de wetenschap en het welzijn van het menschdom."

Daarna is met de werkzaamheden een begin gemaakt.

Dit congres geeft aan een voornaam dagblad van Brussel aanleiding tot niet onbelangrijke opmerkingen en beschouwingen. Onder anderen wordt in dat blad de aandacht gevestigd op de omstandigheid, dat België geroepen is om een belangrijken invloed naar buiten uit te oefenen, te weten den weldadigen invloed, welke alleen een gevolg is van de gelukkige beoefening der kunsten, wetenschappen, nijverheid, in één woord, van alles, wat in een onmiddelijk verband staat met de geestbeschaving des menschdoms. Meer en meer wordt de Belgische hoofdstad thans door geheel Europa erkend als de meest geschikte zetel van die algemeene wetenschappelijke vergaderingen, welke kunnen worden beschouwd als de concentratie van de menschelijke gedachte.

Het thans te Brussel vergaderde congres kan als een merkwaardig bewijs worden aangemerkt van de sympathie, welke Europa voor België gevoelt. Nooit zijn zoovele wetenschappelijke specialiteiten vereenigd geweest, als bij deze gelegenheid, en deze talrijke vereeniging is nog van te meer belang, als men nagaat, dat alleen de zucht naar wetenschappelijken vooruitgang en het onderzoeken van een bepaald onderwerp zoo vele beroemde geneeskundigen heeft bijeengebragt, die daartoe hunne patienten, gezinnen en zaken hebben verlaten en voor het meerendeel op eigene kosten eene verre reis hebben ondernomen.

— De heeren *Alstorphius Grevelinck*, *Pierson* en *Netscher*, die door de Nederlandsche Regering zijn belast met een onderzoek nopens het gevangenisstelsel, hebben dezer dagen de nieuwe cellulaire gevangenis te Kortrijk in oogenschouw genomen.

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE, 16 September.

Bij kon. besluit van den 9den dezer is de heer dr. *J. L. Klauprecht*, directeur der polytechnische school en bestuurder van de school voor de houtvesterij te Karlsruhe, benoemd tot ridder der orde van den Ned. Leeuw.

— Bij kon. besluit van den 10den is benoemd tot griffier bij het kantongeregt te Sliedrecht, mr. *D. H. Delprat*, advokaat te Rotterdam; en bij besluit van den 12den, tot griffier bij het kantongeregt te Oldenzaal, mr. *F. G. Houck*, advokaat te Deventer. Voorts zijn bij besluit van den 12den benoemd: tot regter in de arr.-regtbank te Dordrecht, mr. *W. J. van Vollenhoven*, thans substituut-officier van justitie bij die regtbank; en tot substituut-officier, mr. *H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt*, advokaat te Kampen.

— Bij kon. besluit van den 12den is aan den heer *H. Kuijper*, *G.z.*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als provinciaal directeur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen in Zeeland; en zijn voorts benoemd tot provinciale directeurs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen: in Zeeland, de heer jhr. *C. P. L. van Kinschot*, thans provinciaal directeur in Drenthe; in Drenthe, de heer *F. E. A.* baron *van Ittersum*, thans controleur der 1ste klasse van 's rijks belastingen te 's Gravenhage.

— De *Staats-Ct.* deelt een overzigt mede van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de eerste acht maanden van 1857, vergeleken met de raming en met de opbrengst over hetzelfde tijdvak van 1856. Hieruit blijkt, dat de opbrengst over de eerste acht maanden van dit jaar is geweest *f* 36,175,564.77, terwijl de raming bedroeg *f* 36,271,269.92 en de opbrengst in het vorige jaar *f* 35,370,537.24.

— Eene commissie uit de houders van Spaansche 3 pCt. uitgestelde schuld heeft bij den zich thans te 's Hage bevindenden Nederl. gezant bij het hof van Spanje, baron *Sirtema van Grovestins*, hare opwachting gemaakt en hem met zijne komst in het Vaderland geluk gewenscht. Z. exc. heeft bij die gelegenheid welwillend verzekerd, bereidvaardig alles te zullen aanwenden, wat zal kunnen strekken om het grievend onregt, dat tot nu toe, en vooral in het jaar 1851, tegen de houders der uitgestelde schuld is gepleegd, te doen herstellen. Bij het hooge aanzien, dat onze gezant te Madrid geniet, en waarvan dikwerf is gebleken, mag van zijne voortdurende ijverige belangstelling in deze gewigtige aangelegenheid eene eindelijke gunstige uitkomst met veel waarschijnlijkheid worden verwacht.

— De vloot, welke van Scheveningen dit jaar ter steurharingvisscherij wordt uitgerust, zal bestaan uit niet minder dan 116 bommen; zoodat er slechts 10 schuiten zullen overblijven, om de kustvisscherij uit te oefenen. Een gedeelte is reeds ter steurharingvisscherij afgevaren, en vijf schuiten zijn reeds met ladingen aangekomen, te zamen met 184,000 stuks.

— Maandag hebben de in de vlakte van Waalsdorp vereenigde troepen de eerste groote militaire manoeuvre in het vuur gemaakt. De generaal *van Mulken* voerde het opperbevel. Een groote menigte toeschouwers was op het terrein; jammer maar dat de aanhoudende stortregens dit militaire schouwspel voor hen minder genoegelijk maakte.

De overige manoeuvres zullen nu voortaan alle in het vuur plaats grijpen en wel op den 16den, 18den, 21sten, 23sten [illegible] 27sten September, terwijl de groote militaire marsch op Zaterdag den 25sten dezer bepaald is.

AMSTERDAM, 16 September.

Maandag avond is met den laatsten spoortrein bij het naburige Sloterdijk een verschrikkelijk ongeluk voorgevallen. De wachter aan het hek is door de locomotief van den herwaarts komenden spoortrein gegrepen, een eind mede[illegible] eene sloot geworpen, waar hij zijn dood vond; o[illegible] uiterlijk maar inwendig was hij zwaar gekwetst. Hij was een oppassend en braaf man.

— Den heer *A. Geluk*, *J.A.z.*, grondeigenaar en landbouwer op de hofstede Vrouw Belia, nabij de gemeente Tholen, die dezer dagen de gouden eeremedaille der eerste klasse van het *instituut voor kunsten* te Londen ontving, viel den 16den Mei dezes jaars de onderscheiding te beurt tot corresponderend lid van genoemd instituut benoemd te worden, uit hoofde der vele diensten aan den landbouw bewezen. Den 23sten daaraanvolgende werd hij benoemd tot honorair lid van hetzelfde instituut, met aanbieding van de gouden medaille, en den 11den Julij l.l. ontving hij de benoeming tot lid van het historisch instituut van nationale en algemeene tentoonstellingen te Londen. Wij maken van deze onderscheiding, vereerend voor den Nederlandschen landbouw, gaarne melding en herinneren daarbij, dat den heer *Geluk* sedert het jaar 1844 op verschillende tentoonstellingen van landbouw en veeteelt 44 bekrooningen zijn te beurt gevallen, en dat vijf verschillende werktuigen voor den landbouw door hem zijn uitgevonden en zijnen naam dragen.

— Dat Breda als vesting in het buitenland bekend is, blijkt daaruit, dat thans een Russisch generaal, de leermeester van den veel besproken veldheer *Todtleben*, zich in die stad ophoudt en de vestingwerken, vooral de buitenforten, met eene naauwkeurigheid, den bekwamen beoordeelaar eigen, onderzoekt en aanteekent. Met hetzelfde doel bezigtigt hij de militare akademie en annexe gebouwen. Ook moet hij, naar men zegt, eenige kerken en torens uit een militair oogpunt hebben opgenomen.

— Men schrijft uit Zwolle aan het *Handelsbl.*: Sedert eenigen tijd is bij het Gouvernement aanhangig eene aanvrage om concessie tot het aanleggen en exploiteren van een spoorweg van hier over Harderwijk, Nijkerk en Amersfoort op Utrecht; de heeren baron *van Lockhorst* en *Blondot*, te Parijs, en de heer *van der Elst*, te Brussel, aanvragers der concessie, hebben bereids den geheelen weg doen opnemen en waterpassen; en daarvan uitvoerige kaarten, lengte-profiel, alsmede teekeningen der kunstwerken, enz., aan het Gouvernement ingezonden, met aanbod dezen weg aan te leggen en in exploitatie te brengen zonder subsidie van rijkswege, en dat zij de storting van een aanzienlijk waarborgkapitaal hebben aangeboden.

— De *Amst. Ct.* bevatte voor eenige dagen een schrijven uit Potchefstroom van het einde van Maart, waarin gesproken wordt van een bezoek, door generaal *Pretorius*, den president der Zuid-Afrikaansche republiek, te Bloemfontein gebragt, en en van geruchten omtrent oorlogzuchtige bedoelingen van dien president, verspreid door de beangste vrienden van den heer *Boshof*, president van den Oranje-Vrijstaat. Het blijkt nu uit de officiële stukken, in de bladen van den Oranje-Vrijstaat medegedeeld, dat die geruchten niet zoo onjuist waren. *Pretorius* heeft, als lid eener deputatie van den volksraad der Zuid-Afrikaansche republiek, een bezoek gebragt te Bloemfontein; in den volksraad van den Oranje-Vrijstaat toegelaten, heeft hij zich van zijn last gekweten en is dien, naar het schijnt, te buiten gegaan, door van den Oranje-Vrijstaat de gronden op te eischen die tusschen de Oranje- en Vaalrivier gelegen zijn en waarop hij voorgaf regt te hebben. De raad gaf de gronden op waaruit het ongerijmde van dezen eisch bleek, weigerde voorts *Pretorius* ter verdere behandeling der gemeenschappelijke belangen in zijn midden toe te laten, en verzocht hem nog dien dag dien staat te verlaten en niet zonder verlof terug te keeren.

Het is dus niet zoo geheel zonder grond, dat aan *Pretorius* oorlogszuchtige en overweldigingsplannen werden toegeschreven, en dit blijkt ten duidelijkste uit het vredesverdrag, dat de vijandelijkheden besloot die uit deze zaak ontstonden — daar *Pretorius* met eene geringe magt de Vaalrivier was overgetrokken — en dat den 1sten Junij gesloten werd, gelukkig zonder dat er bloed vergoten was, en waarin o. a. voorkomt: »De afgevaardigden van den Oranje Vrijstaat verlangen van de afgevaardigden van de Zuid-Afrik. republiek de verklaring, dat de poging van hunnen president om het bestaand gezag in den Oranje Vrijstaat te ontkennen, krachteloos te maken en te vernietigen en oproer tegen de bestaande regering door hare wettige onderdanen te verwekken, eene onwettige en laakbare daad is," enz. En »de afgevaardigden van de Republiek voormeld erkennen, dat zij in de voorgelegde documenten niets kunnen vinden, hetwelk eenige aanspraak geeft op de gronden van den Oranje Vrijstaat."

APELDOORN, 14 September.

Z. M. vertrekt den 17den dezer van het Loo naar 's Gravenhage, zoo men verzekert, om aldaar tot het einde dezer maand te verblijven en alsdan op nieuw het genoegen van het jagtvermaak in dezen omtrek te komen genieten. — Voor weinige dagen gelukte het den Koning in het Soerensche bosch een bijzonder fraai hert te schieten; heden deelde Z. M. het jagtgenoegen met een vrij aanzienlijk gevolg en keerde men zeer voldaan huiswaarts.

DEVENTER, 14 September.

De hoogleeraar *Kiehl* heeft heden morgen zijne collegiën geopend met het houden eener openbare voordragt over de verwarring tusschen de studie in de wiskunde en die in de letteren bij het voorbereidend hooger onderwijs, en over de manier om haar aan dit athenaeum te voorkomen. Die rede is niet alleen in het openbaar uitgesproken, maar zal tevens in haar geheel in den *Ysselbode* worden medegedeeld. Het nommer van heden deelt reeds den aanvang daarvan mede.

GRONINGEN, 17 September.

Als schrijvers van de prijsverhandelingen, aan welke de regtsgeleerde faculteit het *accessit* toekende, hebben zich bekend gemaakt de heeren J. LOHMAN JANSSONIUS en S. M. S. DE RANITZ, kandidaten in de regten en studenten aan onze hoogeschool.

— Bij kon. besluit van den 10den dezer is aan mr. O. E. G. graaf VAN LIMBURG STIRUM, op zijn verzoek, eervol ontslag

leend als 1ste luitenant-adjudant bij het 1ste bataljon dienstdoende schutterij in de provincie Groningen, wegens verandering van woonplaats.

— Door het provinciale hof van Groningen is gisteren uitspraak gedaan in de zaak van S. H. K., vroeger dienstmeid te [illegible], beschuldigd van kindermoord, voor de eerste maal, door de ongehuwde moeder gepleegd, en is zij, ter dier zake, veroordeeld tot tuchthuisstraf voor den tijd van *zeven* achtereenvolgende jaren en in de kosten.

— Als een bewijs dat ook in de omstreken van Winschoten het jagtveld goed voorzien is van wild, wordt medegedeeld, dat daar op Maandag, den eersten dag van de opening der jagt in deze provincie, door 7 jagers, het aanzienlijke getal van 43 hazen en 80 patrijzen gevangen zijn. Door de gezamenlijke jagers van Finsterwolde zijn dien dag 31 hazen en 58 patrijzen gevangen. Twee jagers te Zuidhorn schoten 14 hazen, 32 patrijzen en 1 snip.

— Daar in het vorig nommer melding is gemaakt van het vinden van eene antieke steenen doodkist, waarmede het kabinet van Friesche oudheden dezer dagen is verrijkt, zoo is het misschien niet ongepast de beminnaren van oudheden er opmerkzaam op te maken, dat zich ook te *Schilligeham*, onder Wirdum, op de plaats van den landbouwer O. Cleveringa, eene dusdanige kist bevindt, die voor een aantal jaren bij het graven eener gracht is opgedolven; ze is echter gedeeltelijk geschonden en het deksel heeft men bereids aangewend tot het maken van eenen keldertrap.

Gedurende het jaar eindigende den 1sten Julij, heeft het Nederlandsche zendeling-genootschap, gelijk uit het jaarlijksche verslag blijkt, aan contributiën, collecten en legaten ontvangen de som van ƒ 67,467,25½, benevens ƒ 2600 à 4 pCt., ƒ 200 à 3 pCt. en ƒ 7200 à 2½ pCt. certificaten. De geheele inkomsten van het zendeling-genootschap zijn ƒ 88,906,11½ en de uitgaven klommen tot ƒ 98,276,58½, zoodat er een nadeelig slot is van ƒ 9370.47. Er zijn 23 zendelingen in de Ned. Oost-Indische bezittingen werkzaam; 18 kweekelingen die tot zendelingen worden opgeleid, en in Indië 146 inlandsche helpers, die de zendelingen als voorgangers, evangelisten en onderwijzers ter zijde staan, en 65 kweekelingen die tot inlandsche helpers worden opgeleid.

De vele proeven, voor eenigen tijd met het waterglas genomen, schijnen over het algemeen niet aan de verwachting te hebben beantwoord. Of dit aan het waterglas zelf is toe te schrijven of aan de wijze van behandeling der stoffen, die men er mede wilde bedekken, laten wij in het midden. Thans vermelden wij enkel, dat het waterglas in den jongsten tijd wordt aangeprezen tot een geheel ander einde, namelijk tot vervanging der zeep. Het bezit de eigenschappen die de zeep kenmerken, want het is een kiezelzuur alkali. Het alkali werkt oplossend op het vuil der te reinigen goederen, even als het alkali in de zeep, soda en potasch. Het kiezelzuur, met het opgeloste waterglas, maakt het waschwater slijmig en dus geschikt om het opgeloste vuil zwevende te houden, zoodat het gemakkelijk kan worden weggespoeld. Boven de zeep heeft het waterglas veel vooruit in den minderen prijs, zoodat de kosten der zeep, naar de tegenwoordige prijzen, nagenoeg ter helft kunnen worden uitgewonnen. Bij het waterglas, alzoo tot wasschen gebruikt, doet de kiezelaarde dezelfde werking als het vet bij de zeep. Het is wel te verwachten, dat door belanghebbende personen het waterglas als waschmiddel zal worden beproefd. (*Overijss. Ct.*)

Het is meermalen gebeurd, dat er brand veroorzaakt is door de kleine stukjes brandende steenkool, die op de spoorwegen uit de locomotieven vliegen. De minister van openbare werken in Frankrijk heeft op den 26sten Aug. l.l. dienaangaande een brief gerigt aan de prefecten van de departementen die door spoorwegen doorsneden worden en daarbij de noodige voorschriften gegeven, om in het vervolg dergelijke ongelukken te voorkomen. De locomotieven zullen voortaan moeten voorzien zijn van een toestel, om het vuur tegen te houden en te beletten, dat het zich ter zijde van den weg verspreide. Bovendien zullen de aschbakken, door ijzeren platen, die aan weerszijden en van achteren zijn aangebragt en tot op 12 Ned. duimen van den grond nederhangen, tegen elke windvlaag beveiligd zijn, en het verspreiden der vonken worden voorkomen, waardoor het gevaar van brand voor gebouwen en graanhoopen langs den weg, wordt weggenomen. Op den 1sten Jan. 1858 zullen alle locomotieven zonder onderscheid, op de voorschreven wijze moeten ingerigt zijn. Van dat tijdstip af zullen dus de landbouwers die langs de spoorwegen wonen, zonder schroom de treinen kunnen zien voorbijgaan. — Men mag verwachten, dat de regeringen van alle staten waar spoorwegen zijn, zich zullen haasten gelijksoortige maatregelen te nemen.

Gierst.

In de *Landb. Ct.* no. 35 wordt eene bijdrage geleverd over de gierst, een gewas dat in ons vaderland geen genoegzame belangstelling ondervindt, en waarvan toch een algemeen verbouw hoogst wenschelijk wordt geacht. Eertijds, voor dat de aardappel den hoofdschotel bij het middagmaal had ingenomen, was de gierst in elke huishouding bekend, en maakte, met melk of in water gekookt of wel met gekookte droogepruimen gegeten, een deel der gewone spijzen uit, terwijl de gierstkoekjes, als gebak, tot de lekkernijen behoorden. Thans is het er zoo mede gelegen, dat het gebruik van gierst alleen bij uitzondering plaats vindt, en dat velen die spijs óf in het geheel niet óf slechts bij naam kennen; iets hetgeen zeer te betreuren is, daar dit krachtig en smakelijk voedsel verreweg de voorkeur verdient boven de flaauwe en onkrachtige Aracanrijst, om haren goedkoopen prijs, bij den minderen stand thans zoo algemeen in gebruik.

De heer J. R. van Maanen op den Briellaard, die zich reeds gedurende eenige jaren, bij wijze van proefneming, van het welslagen van dit gewas, en van de verbazende, alle andere gewassen overtreffende, opbrengst overtuigd heeft, heeft dit jaar de gierst op groote uitgestrektheid gezaaid, en mag de gegronde verwachting koesteren, dat de opbrengst ongelooflijk groot zal zijn.

Hij noodigt daarom ook andere landbouwers, onder opgave van de wijze van behandeling met den verbouw van dit gewas, uit om zijn voorbeeld te volgen; zich verzekerd houdende, dat het gewas den landbouwer meer genoegen zal geven dan de gierst.

Een terugblik over de laatste tien jaren.

De hoogleeraar S. Vissering heeft in het dezer dagen uitgekomen *Staatkundig en Staathuishoudkundig Jaarboekje* voor 1857 een vergelijkend overzigt geleverd van het tienjarig tijdperk 1846 tot 1855. De door hem bijgebragte cijfers toonen, dat de handel en alle takken van ons volksbestaan, onder den invloed van vrijgeviger wetgeving, zoo bij ons als elders, in de afgeloopen tien jaren alleropmerkelijkst is vooruitgegaan.

Het is goed den blik terug te slaan om de vermoedelijke oorzaken te leeren kennen en waarderen, die tot dien vooruitgang hebben geleid. Die beschouwing is oneindig nuttiger dan het angstig vragen: Wat zal de tijd baren? Bij die zuchten en klagten legt men meestentijds de handen in den schoot; bij het bewustzijn van wat er verkeerd is, maar ook van de bemoedigende uitkomsten der reeds aangewende pogingen, slaat men verder de hand aan den ploeg, en onder Gods zegen komt men het doel al nader en nader. Dit is de reden, waarom wij aan bedoeld betoog van den Leidschen hoogleeraar het volgende ontleenen, waarbij hij de vermoedelijke oorzaken van zulk een verblijdenden vooruitgang schetst:

»Deze oorzaken zijn onder twee hoofdgroepen te brengen: 1) algemeene ontwikkeling van volksnijverheid en welvaart in de beschaafde wereld; 2) gewigtige verbeteringen in de staathuishouding van eenige volken, vooral bij ons.

»1) Als men de geschiedenis van Europa in het afgesloten tijdperk voor den geest terugbrengt, wordt men zeker het eerst getroffen door eene reeks van verschijnselen, die er tot het besluit moeten brengen, dat dit tijdperk van tien jaren er een geweest is van velerlei beproeving en rampspoed, zoowel voor ons als voor vele andere volken als voor het Nederlandsche in het bijzonder, dan dat zij ons regt zouden geven om te spreken van vooruitgang. Het begint met jaren van ontzettende schaarschte en duurte der eerste noodkruft. De aardappelziekte, voor het eerst in 1845 uitgebroken, in 1846 gepaard met eene ziekte in de rogge, brengt namelooze ellende over de lagere klassen der maatschappij. Volksziekten zijn daarvan, vooral bij ons, het gevolg, en deze weder slepen op hare beurt verarming der maatschappij aan arbeidskracht en voortbrenging mede.

»Daarna komt de algemeene politische beroering van Europa, in 1848 uitgebroken en thans wel gedempt, maar nog gistende onder de geweldige onderdrukking. In Italië en Denemarken verwekt zij bovendien tijdelijk oorlog. In 1849 breekt op nieuw de vreeselijke cholera uit en waart nog verscheidene jaren over den ganschen aardbodem rond, nu hier, dan daar duizenden te gelijk ontijdig in het graf slepende. Ook ons vaderland wordt herhaaldelijk door die plaag geteisterd. Eene nieuwe duurte kwelt de volken in 1853, 1854 en 1855. Zij wordt verzwaard door den oorlog — een der hevigste en in vernielingsmiddelen en krachtsaanwending ontzaggelijkste, die Europa ooit gezien heeft, al was hij ook gelukkig een der kortste — die honderdduizend krachtvolle mannen, en misschien meer dan twee duizend millioen guldens aan maatschappelijk kapitaal verslond, en bovendien *onberekenbaar* veel schade veroorzaakte door stremming van den regelmatigen loop van nijverheid en verkeer. Eindelijk, eene financiële crisis, uit een zamenloop van velerlei oorzaken ontsproten, die wederom den voortbrengenden arbeid der maatschappij beknelt en benadeelt, en nog heden ten dage voortgaat dat te doen.

»Dit alles overziende, moeten wij voorwaar haast tot de slotsom komen, dat het tijdvak van 1846—1855 veeleer een tijd was van ongehoorden rampspoed dan van bloei en welvaart voor Europa. En toch durven wij spreken van vooruitgang, van ontwikkeling ten goede? — Ja, en het moge raadselachtig zijn, het is niet onverklaarbaar.

»In de eerste plaats mogen wij er wel op wijzen, hoe veel goeds in en onder die rampen zich openbaarde, ja zich vormde en ontwikkelde. Duurte was er, maar was er hongersnood zoo als in vroegere tijden, zoo als nog wel in onzen tijd bij minder beschaafde volken of onder de heerschappij van minder zuivere staathuishoudkundige beginselen gevonden wordt (b. v. op ons Java de hongersnood van Demak)? Neen, duurte was er, maar, met overvloedige middelen en wegen van vervoer en met verstandige vrijlating van den handel in levensmiddelen, stroomden deze op het aanloksel der duurte van alle zijden heen naar de plaatsen waar de behoefte om hulp riep, en de duurte sloeg bijna nergens tot volslagen gebrek over. Oorlog was er, een vreeselijke oorlog, maar niet een oorlog als voormaals schier elke oorlog was, die geheel Europa overheerde, en niemand vergunde onzijdig te blijven, die zich eindeloos voortsleepte, ook al was het doel des oorlogs reeds lang bereikt of uit het oog verloren. Oorlog was er, maar hoe geheel anders gevoerd dan vroeger gewoonte was, nu zonder noodelooze baldadige vernieling en verwoesting (met uitzondering misschien van de handelingen der Engelschen op de Finsche kust), nu met eerbied van het regt en eigendom van onzijdigen, zelfs met erkenning van de voordeelen die door dit nieuwe beginsel van volkenregt verworven konden worden. Ziekte was er, maar geene ziekte die, als vroeger, geheele steden en landen ontvolkte; dank zij de wetenschap en de beleidvolle zorg, die wist te stuiten en te voorkomen. Eene financiële crisis was er, maar toch ontbraken niet de kapitalen aan de nijverheid, en zag men noch de werkplaatsen sluiten, noch de werklieden te zamen rotten, om in bedroevende onkunde herstel van leed te zoeken in plundering en vernieling. Mogen wij hier dan niet spreken van vooruitgang, zedelijken vooruitgang, maar die in de stoffelijke wereld hare vruchten draagt?

»En let nu daarnevens op den vooruitgang op het stoffelijke gebied zelf, die, onafhankelijk van die verschijnselen, met reuzenschreden hare eigene baan betrad: let op dat onvermoeide streven naar betere, ruimere, goedkoopere voortbrenging van goederen, door uitvinding op uitvinding in landbouw, fabrijknijverheid, handel en verkeer. De bevolking nam algemeen toe, hare middelen van bestaan groeiden aan en in sterkere mate. Wat uitbreiding van de aanwending der stoomkracht in alle vakken van bedrijf. De reizen naar de afgelegenste deelen der wereld worden tot de helft en minder bekort. Nieuwe maatschappijen rijzen op aan de andere zijde des oceaans; denk slechts aan Californië en Australië. Een spoorwegnet wordt over Europa uitgespreid, en de gemeenschap der gedachte, de kennis van behoeften en middelen is op ieder gewild oogenblik mogelijk door den telegraafdraad, die van Londen naar Triëst, van Madrid naar St. Petersburg gespannen wordt. Wereldtentoonstellingen leeren den mensch, wat krachten hem van God gegeven zijn om de natuur te beheerschen en al wat de aarde geeft ten zijnen nutte aan te wenden. Voorzeker, wij mogen niet voorbijzien, dat al dit goede niet uitsluitend eigen was aan het tijdperk waartoe ons overzigt zich beperkt. Veel was vroeger in het stille studeervertrek voorbereid, wat nu tot uitvoering kwam. Veel werd nu slechts voortgezet, dat vroeger reeds begonnen was. En de tien of twaalf jaren van ongekende algemeene rust en vrede, die Europa sinds de bewegingen van het jaar 1830 genoten had, hadden gelegenheid gegeven tot het vergaren van die kapitalen die nu vruchtbaar worden aangewend. Doch het was toch grootendeels aan dit tijdperk voorbehouden, de winsten van vroegere tijden te gebruiken.

»2) Maar wat toch geheel aan dit tijdperk behoort, wat het zoo bijzonder eigenaardig onderscheidt, is het beter inzigt der waarheden van de staathuishoudkunde, openbaar geworden in maatregelen van wetgeving en bestuur, waarop wij in de tweede plaats wilden wijzen. Dat geldt van andere staten gelijk van den onzen. Engeland verlaat voor goed het aloude stelsel van bescherming en beperking in de handelswetgeving. Dat voorbeeld wordt door andere rijken, b. v. Sardinië, gevolgd. Noord-Amerika moet tegen wil en dank zijne zware inkomende regten verminderen, omdat de schatkist *te veel* ontvangt. Rusland opent zijne havens meer en meer voor de groote handelsartikelen, naarmate de verbruikkracht van Ruslands bevolking toeneemt. Frankrijk doet schoorvoetende schrede na schrede om zich van de heerschappij der *grands intérêts* los te maken. Het is nog wel weinig, maar zelfs dat weinige heeft beteekenis. België heeft zich gehaast om door eene menigte van tractaten zijn afsluitings-stelsel van 1844 op tallooze punten te verbreken, en terwijl het de poorten voor den vermeenden vijand, »een ruim handelsverkeer", gesloten houdt, slaat het bressen in de opgetrokken muren, om toch dien vriendelijken vijand binnen te lokken.

»Doch nergens is in dit opzigt hervorming en verbetering zoo uitgebreid en zoo zegenrijk geweest als bij ons. De reeks der heilzame maatregelen wordt geopend met het tarief van 1845; het moge zijn, dat het veel te wenschen overliet, het was van den aanvang af door de Regering gekenmerkt als overgangsmiddel, en de talrijke latere wijzigingen, in dat in naam nog altijd geldende tarief gebragt, vooral die van 1851 en 1854, hebben de juistheid dier verklaring bewaarheid. In 1847 valt de graanwet, wel, zoo het nog heet, tijdelijk, maar weldra voor goed. Hetzelfde jaar geeft ons eene deugdelijke regeling van ons muntwezen. Ook wij hebben in deze jaren door eene reeks van handelstractaten (wel is waar niet altijd even gelukkig) de belemmeringen getracht te ontwijken, die onze eigene wetgeving en die van andere volken onzen handel in den weg legde. In 1850 breken ook wij voor goed met het stelsel van bescherming. Wij zetten onze havens en onze rivieren voor de vreemde scheepvaart open, en onze eigene scheepvaart herwint er de vrachtvaart tusschen vreemde havens mede, die in vroegere tijden ons tot de eerste zeevarende natie van Europa gemaakt had.

»In de Overzeesche gewesten wordt den vreemden, maar vooral den eigen handel meerdere ruimte van beweging geschonken, vooral door nieuwe regeling der betrekkingen tusschen de Regering en de handelmaatschappij. Het briefvervoer klimt in weinige jaren tot het drievoudige door hervorming van het postwezen. De opbrengst der belastingen stijgt met elk jaar en maakt het mogelijk, zulke, die op den arbeid drukken, af te schaffen of te verminderen. Een zuinig beheer van 's lands geldmiddelen vergunt de klimmende O. I. baten tot krachtige schulddelging aan te wenden, en bovendien groote sommen te besteden tot werken van algemeen nut. En eene staatsregeling, die de vrije ontwikkeling en werking van volkskrachten bevordert, geeft ook aan de bedrijvigheid des volks nieuw leven.

»Misschien acht iemand deze voorstelling te eenzijdig schoon. Doch men behoeft bij de opsomming en waardering van al dit goede niet blind te zijn voor veel dat nog ongedaan is gebleven, voor veel ook, dat nog maar ten halve gedaan is, noch voor den weêrzin en tegenwerking waarop het streven naar verbetering niet zelden is gestuit."

Dat deze beschuldiging op niemand onzer toepasselijk zij!

AANBESTEDING.

Groningen, 16 Sept. Heden morgen had in een der vertrekken van het provinciehuis de aanbesteding plaats van de levering van turf ten dienste van het provinciaal bestuur, in twee perceelen, als: 1) van 1050 ton harden zwarten turf; ingeschreven door P. de Vries, te Groningen, voor 65 cts. de ton; 2) 300 ton baggerturf; ingeschreven door de wedw. T. J. van Dijken, te Westerbroek, voor 76 cts, en K. Wallenga, te Groningen, voor 75 cts. de ton.

SCHOOLNIEUWS.

Augustinusga, 15 September. In den loop dezer week zijn door den hoogbejaarden, maar met jeugdigen ijver bezielden schoolopziener H. Niebuur Ferf, in weerwil zijner ligchaamsgebreken, verschillende scholen van zijn district bezocht. — Omdat dit het laatste bezoek was dat hij in betrekking als schoolopziener den onderwijzers bragt, nam hij dan ook een hartelijk afscheid van deze.

Diep geroerd, drukte hij de vriendschapshand, en de tranen in zijne oogen waren de sprekendste bewijzen van de welmeenendheid, waarmede hij onderwijzers en leerlingen toesprak.

Van harte wenschen wij den ijverigen man, in den avond van zijn leven, nog eene aangename rust, en twijfelen niet, of de onderwijzers zullen met innig genoegen terugdenken aan de vele genoegelijke oogenblikken, die zij in zijn bijzijn hebben gesmaakt; aan het vele goede dat hij tot stand heeft gebragt, en aan nog meer dat hij beoogde en trachtte te bevorderen.

— Door z. exc. den minister van binnenlandsche zaken is magtiging verleend tot het benoemen als onderwijzer te Noordwijk, gemeente Marum, van T. ten Hoorn, Jr., die school thans tijdelijk waarnemende.

ERRATUM.

In ons berigt over de vergadering van het departement der Ned. maatschappij van nijverheid is abusivelijk gesproken van het eerste congres van Nederland; moest zijn: eerste congres van nijverheid in Nederland.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

Bij het ter perse gaan dezer waren nog geene telegrafische berigten ontvangen.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 14 Sept., *de Vries* Saramacca, Galatz; *Lohman* Ceres, Koppenhage; *de Vries* Zwaantina Margritha, Riga; *Vierow* Theodora Josina, Altona; *Alberts* Twee Gebroeders en *Bartels* Gesina, Hamb.; — 15 *Schippers* Helena Catharina en *Kiewit* Alida, Archangel.

TEXEL 14 Sept., *Wienke* van Dijken van Langwijk, Londen.

VLIE 10 Sept., *Brouwer* Alida en 11 *Rijf* Mentor, Riga; *Brakke* Plantage Dordrecht, Groningen.

HELVOET 13 Sept., *Nagel* Turris Davidica, Petersb.; — 14 *v. d. Hoff* Whampoa, Tjilatjap; *Hansen* Margaretha, v. Odessa n. Antw., als bijlegger; *Muller* Emma Elisa, Archangel; *Potjer* Titia, Petersb.; *Smit* Arendina, Stockholm.

BRIELLE 14 Sept., *Meijer* Cornelia, Wijburg.

VLISSINGEN 13 Sept., *Vos* Hellevoetsluis, Akyab; *Bos* Wietska, Riga; *Kolie* Jeanne Marie, Gothenburg.

SMIRNA vóór 23 Aug., *Kiers* Wijbrandus Udo, Amst.

VALENCIA ...., kapit. luit. *Wolterbeek* Nederl. oorl. stoomschip Groningen, Lissabon.

LISSABON 30 Aug., Nederl. instr.-brik Zeehond, Helvoet.

NORTH SHIELDS 11 Sept., *Kolk* Gratitude en *Moesker* Kiel Windeweer, Groningen.

HAMBURG 12 Sept., *Salemons* Vr. Hillechiena, Kampen; *Dirks* Sjouke, Zaandam; — 13 *Glim* Hendrika Margaretha, Brussel; *Niezen* Gezina, Dordrecht; — 14 *Rijnberg* Nachina Lammechina, Petersb.

BREMERHAVEN 13 Sept., *Albers* Gezina Jantina, Riga.

RENDSBURG 7 Sept., *de Haan* Sjoumenta en *Net* Jantina Margar., v. Heiligenh. n. Holland; — 9 *Oltmans* Barbara Jonker, v. Workum n. Wismar; *Kuipers* Anna Tedora, v. Londen n. Koppenh.; — 10 *de Jonge* Margrietha Meijering, v. Amst. n. Koppenh.; *Gort* Vriendschap, v. Harlingen n. Wismar.

HOLTENAU 8 Sept., *Datema* Margritha Hendrika, v. Stettin n. Groningen.

Vertrokken.

AMSTERDAM 12 Sept., *Vonck* Loevestein, Batavia; *Mulder* Feika Jantina, Petersburg; — 14 *Wehdemeijer* Amsterdam, Surin.; *Bakker* Jonge Liefert, Liverpool; *de Boer* Catharina, avontuur; — 15 *Visser* Eliza, Suriname; *Teensma* Jonge Brechtus, Petersb.

TEXEL 14 Sept., *de Jong* Twee Gezusters, Yarmouth; — 15 *v. d. Werff* Stad Dockum, Batavia.

VLIE 10 Sept., *Scherphuis* Hillechina, Frederikstad; — 11 *Croon* Tecla Johanna, Petersb.; *Wumkes* Alliance, Riga; *Klontje* Meinsina, Gothenb.; *Haijer* Goede Hoop, Frederikstad; *de Jong* Houthandel, Oudsoen; *Mets* 4 Gebroeders, avontuur; — 13 *Mulder* Feika Jantina en *Reinders* Jacoba Gezina, Petersb.; *Jentsema* Cornelia, Dantzig; *Kievit* Maria Catharina en *Brouwer* Argo, op avontuur.

HELVOET 10 Sept., *Buiten* Arend, Bergen.

MAASSLUIS 14 Sept., *Kruithoff* Courier, Londen; *de Boer* Epimachus, Petersburg.

GABON RIVIER 25 Julij, *Hugenholtz* Decima, Liverpool; sedert den 19 Julij gepraaid.

OLD CALABAR 27 Julij, *Bouwer* Jonkvr. Geertrui, Amst.

LISSABON 1 Sept., kapit. *de Vaines van Brakel* Ned. oorl. stoomfregat de Admiraal van Wassenaar, Middell. zee.

DUINKERKEN 10 Sept., *de Groot* Catharina Geerdina, Riga.

DUNDEE 10 Sept., *Pluim* Stad Almelo, Zwolle.

NEUSTADT 8 Sept., *Puister* Rieka en *Brongers* Sophie, de Oostzee.

MEMEL 10 Sept., *Helmers* Stad Steenwijk, Harlingen.

TONNINGEN 9 Sept., *Lever* Alberdina, Noordzee; — 10 *Heins* Georgina Wubbina, Geestemunde; — 11 *Meijer* Geertina, Amst.

Amsterdam, 15 Sept. Het stoomschip Rembrandt, kapit. *de Haan*, op de Peijser Haken, tusschen Pillau en Koningsbergen, aan den grond vastgeraakt (zie ons vorig no.), is weder in vlot water gekomen, en was bezig voor herwaarts te laden.

Delfzijl, 16 Sept. Binnengekomen 14 Sept., *Zeven* Concordia, v. Noorw.; — 15 *Geltes* 2 Gezusters, v. Fedderwadderzijl; *Smedes* Petronella Alberdina, v. Altona; *Schreuder* Helena en *v. d. Werff* Alida, v. Noorwegen.

Vertrokken 14 Sept., *Pot* Renske, n. Noorw.; — 15 *Jurgens* Antina, n. Emden; *Koster* 2 Gebroeders, n. Varel.

Zoutkamp, 17 Sept. Binnengekomen 16 Sept., *de Jonge* Jantina, Newcastle.

Vertrokken 16 Sept., *Bekkering* Christina, *Brouwer* Agina Undina en *Sap* Broederliefde, avont.; *Smith* Taij en *Dikkinson* Orion, Newc.

De Sond gepasseerd.

11 Sept. *Butter*, Twee Gebroeders, v. Londen n. Petersb., m. stukg.
de Jonge, Jan Freseman, v. Schiedam n. de Oostzee, m. ballast.
de Jonge, Aurora, v. Amst. n. de Oostzee, m. ballast.
Korte, Margaretha, v. Liverp. n. Petersb., m. zout.
12 — *Staal*, Margaretha, v. Schiedam n. de Oostzee, m. ballast.
Kampen, Catharina, v. Rott. n. de Oostzee, m. ballast.
Brouwer, Harmina Nepperus, v. Amst. n. Petersb., m. stukg.
Kappen, Jonge Willem, v. Schiedam n. de Oostzee, m. ballast.
Pot, Broedertrouw, v. Londen n. Petersb., m. stukg.
Panjer, Wijka, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.
van Sluis, Gesina, v. Liverp. n. Nerva, m. zout.
Butter, 4 Gezusters, v. Amst. n. Petersb., m. suiker.
Kramer, Geertruida, v. Waterford n. de Oostzee, m. ballast.
13 — *Meijer*, Industrie, v. Brake n. Riga, m. ballast.
Hazewinkel, Delia, v. Liverp. n. Petersb., m. steenk.
Borgman, Corn. Dasse Viëtor, v. Horten n. de Oostz., m. ball.

De wind den 11 Sept. Z.O., N., N.N.O.; den 12den W.; den 13den voormiddags N.W.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 15 Sept., *Beckering* Prov. Drenthe, Bat.; *Bos* Maria Agnes, Soerab.; *Moesker* Susanna, Petersb.; *Brouwer* Alida, *de Jong* Gouv. Baron v. Zuylen v. Nyeveld en *Rijf* Mentor, Riga; — 16 *de Vries* Vijf Gezusters, Brem.

TEXEL 16 Sept., *Jaski* Willem Barendsz., Rangoon.

VLIE 13 Sept., *de Boer* Willem, Frederikstad.

BRIELLE 15 Sept., *v. Dierendonck* St. Marie, Petersb.

VLISSINGEN 14 Sept., *Schabeling* de Maas, Riga.

LONDEN 14 Sept., *v. Weerden Poelman* Doethea Christina, Gron.

Bij LIZARD 11 Sept., *Boers* Zuid-Beveland, v. Bat. n. Amst.

Bij WIGHT 11 Sept., *Adriaans* Triton, v. Rott. n. Bat.

Ter reede van SOUTHWOLD 12 Sept., *Hoekstra* Eendragt, v. Petersb. n. Lond.

HAVANA 13 Aug., *Nicolai* Johanna Cornelia, Calcutta.

St. HELENA 23 Julij, *Kuypers* Euterpe, v. Bat. n. Amst. (sedert gepraaid); — 24 *Joon* Anna en Christina, Soerab.; *v. Eyk* Admiraal Zoutman, v. Swatow n. Havana; — 25 *Hulsinga* Paul Johan, v. Bat. n. Nederl., hebben de reis voortgezet; — 26 *Lourens* Anna Lena en *Evers qq.* de IJssel, Java.

KROONSTAD 6 Sept., *Visser* Maria, *Kooiman* Onderneming, *v. d. Borg* Geertje Elisabeth en *Poelman* Anna, Newc.; *v. d. Ley* Albert v. Panhuis, Amst.

Vertrokken.

AMSTERDAM 15 Aug., *Regtdoorzee* Vertrouwen, Liverp.; — 16 *Duintjer* Aukje Gebkelina, Porto; *Poelmann* Marianne, Riga.

TEXEL 15 Sept., *Hillebrand* Catharina, Konst.

VLIE 12 Sept., *Schaafsma* Æolus, Schotland.

HELVOET 15 Sept., *v. d. Laan* Tweelingen, avont.

MAASSLUIS 15 Sept., *Eefting* Hermanna, Newc.; *Doekes* Alida Giezen en *Korter* Riga, avontuur.

BELFAST 10 Sept., *Brugts* Broederschap en 11 *Ebeling* Anna Hendrika, avontuur.

HELMSDALE 8 Sept., *Mulder* Vr. Jantina, Memel.

SUNDERLAND 12 Sept., ... Jantina, Petersb.

IBRAILA 27 Aug., *v. d. Kooy* Hermina en Elisa, Falmouth.

SURINAME 13 Aug., *Jonker* Zwaanette, Cowes.

KROONSTAD 7 Sept., *Brouwer* Dina, *Diepenbrotk* Helena en *Mooi* Maria, Londen; *Kroon* Hermina, Hull; *Woldenga* Vigilantia en *de Jonge* Avolt en Thomas, Dundee; *Peper* Alida, Arbroath; *Munneke* Eendragt, Aberdeen; *Woortman* Alberdina Edzina, Grangem.; *Gatzen* Elisab. Helena en *de Groot* Zeldenrust, Amst.; *Pot* Niessina Gepka, de Maas; *van Wijk* Anna Arnoldina en *Hazewinkel* Cath. Hofland, Rott.; *Borst* Jacobus en *Vlas Pot* Gesina Mensinga, Schiedam; *Blouw* Gesina, Rostok; *Schuur* Aaltje Pronk, *Drent* Adm. Graaf v. Heijden, *Hazewinkel* Dolphijn, *Donema* Geertr. Johanna, *Mellema* Hermanus Hesselaar, *Eefting* Harmanna, *Kramer* Harmonie, *Linneman* Janette, *Schaap* Jan Jacob, *Gnodde* Jonge Walrave, *Lovius* Waakzaamheid, *Martens* Eendragt, *Blaak* Jantina en *Schuur* Zwaantina, Koppenhage.

Zeilklaar.

ARCHANGEL 29 Aug., *v. Ommeren* Minerva, Maas; — 30 *Boonstra* Mina, Dordr.; — 31 *Bakker* Jacob Junior, Amst.

233ste STAATSLOTERIJ.

Prijzen van f 100 en daarboven.

Trekking der Vijfde Klasse.

1ste Lijst. Nos. 981, 1600, 3593 en 5876 ieder *f* 1000; no. 11958 *f* 400; nos. 1849, 4283, 6208, 12580, 14524, 16101 en 19197 ieder *f* 100. — *2de Lijst.* No. 8325 *f* 25,000; no. 11117 *f* 10,000; no. 13484 *f* 2000; nos. 7180 en 9639 beide *f* 1000; nos. 12405, 17615 en 19820 ieder *f* 400; nos. 1439 en 13758 beide *f* 200; nos. 3497, 5404, 6084, 6657, 10921 en 14393 ieder *f* 100. — *3de Lijst.* No. 3362, 6654, 7795, 11866 en 18378 ieder *f* 1000; no. 1173, 10706, 13885, 18041 en 18882 ieder *f* 400; no. 1116, 8037, 16441, 18920 en 19385 ieder *f* 200; no. 1286, 9486, 15476, 16042, 17673 en 19193 ieder *f* 100.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

ROTTERDAM, 15 *Sept.* Tarwe: 133, 134 ℔ j. Hoogl. Kleefs. *f* 400; 132 ℔ dito *f* 390; 136, 137 ℔ n. dito *f* 410; 135, 136 ℔ n. dito *f* 398, *f* 400; 135 ℔ n. dito *f* 375, *f* 385.

AMSTERDAM, 16 *Sept.* Tarwe en Rogge tot vorige prijzen bij kleinigheden verkocht, als van Tarwe: 131 ℔ witb. Pools. *f* 405; 132 ℔ dito *f* 405; 129 ℔ b. dito *f* 373; 132 ℔ o. en n. Rijn *f* 335; 160 ℔ n. Geld. *f* 355; 162 ℔ p. dito *f* 375. — Van Rogge: 123 ℔ Belg. *f* 223; 123 ℔ Pruis. *f* 215, *f* 217; 118 ℔ Petersb. *f* 201. — Boekweit onveranderd: 120 ℔ jar. Holst. *f* 255.

Koolzaad: Verkocht Fries. à 70½ p. vl.; Eider 77 p. vl.; op 9 vat in Sept. 80½ p. vl.; Oct. 81 p. vl.; Nov. 81½ p. vl.; April 83 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 112, 113 ℔ Bombay *f* 450. — Raapolie dadelijk williger, op levering in den beginne merkelijk hooger, bleef tot de verhoogde prijzen meer aangeboden: op 6/w. *f* 48,50; vlieg. *f* 47,25; Oct. *f* 47,25 a *f* 46,75; Nov. *f* 47,50 a *f* 47; Dec. *f* 47,75 a *f* 47,25; Mei 1858 *f* 47,75 a *f* 47,50. — Lijnolie dadelijk en op levering onveranderd: op 6/w. *f* 46,25; vlieg. *f* 45; Oct. *f* 44,50 a *f* 44,75; Nov. *f* 44,50; Dec. *f* 44 a *f* 43,75 a *f* 44; Maart, April en Mei *f* 43,25. — Hennepolie op 6/w. *f* 51; vlieg. *f* 49,75. — Raapkoeken *f* 94 a *f* 97. — Lijnkoeken *f* 12 a *f* 14.

LONDEN, 14 *Sept.* De graanmarkt was heden matig van inl. Tarwe voorzien; witte soorten zijn onveranderd, doch roode bedongen 1 à 2 sh. avans op de notering van l.l. Maandag. Naar vreemde bestond weinig vraag; de prijzen waren onveranderd bij Vrijdag, dat is 1 sh. hooger dan l.l. Maandag. — Puike Gerst 1 sh. duurder. — Boonen en Erwten bedongen de hoogste koersen der vorige week.

Van den 16den. Granen vaster doch stil.

VEEMARKTEN.

TOLBERT, 15 *Sept.* Op de heden alhier gehouden veemarkt was een tamelijke aanvoer, doch de kwaliteit, over het geheel genomen, niet best. Naar de beste vroegmelkte koeijen was wel vraag, zij werden verkocht van *f* 100 a *f* 140; vetten weinig of niet ter markt; opzet-vaarsen van *f* 40 a *f* 60; schapen van *f* 8 a *f* 12; lammeren van *f* 4 tot *f* 8.

LONDEN, 14 *Sept.* De aanvoeren van horenvee en schapen van het vasteland gedurende de afgeloopene week waren zeer ruim. Bij het tolkantoor zijn aangegeven: 2121 ossen, 641 kalveren, 6589 schapen en 522 varkens. De stemming was heden in alle soorten iets beter en de prijzen waren over het algemeen 2 d. hooger. De hoeveelheid schapen ter markt bedroeg 22,630 stuks. Van het aanwezige vee ter markt bleef bijna niets onverkocht.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 16 *September.*

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 63¼; Dito Dito 3 pCt. 77; Dito Dito 4 pCt. 97. — BELGIE, bij *Rothschild*, 2½ pCt. 52. — SPANJE, Onbep. Stukken 1¼ pCt. 25; Dito Binnenl. 6/m. 3 pCt. $37\frac{3}{16}$; Dito Buitenl. £ 85, 3 pCt. 42. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 45⅛; Dito 1856, 3 pCt. 44¼. — RUSLAND, bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. 104¾; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 6de serie, 5 pCt. 101¼. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 72¾; Dito Dito 2½ pCt. 37⅝; Dito rente Amsterdam, 1854, 5 pCt. 84⅝; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. 74⅞. — MEXICO, Onbep. Stukken 3 pCt. 20¼.

ADVERTENTIEN.

Predikanten-Vereeniging.

VERGADERING op **DINGSDAG den 29sten September e.k.**, des voormiddags *precies* te tien uur, in het Concerthuis te *Groningen.*

J. DOUWES, JR.,
Scriba.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

I. KRANENBURG
en
J. J. LIMBORGH.

GRONINGEN, 16 September 1857.

*** OOSTRUM, 13 September 1857. Bevallen van eenen *ZOON* W. H. SWIJGHUISEN REIGERSBERG—SCHOLTENS.

*** Bevallen van eene DOCHTER W. R. SINIA, Echtgenoot van

F. J. W. J. SCHEURLEER.

ZUIDWOLDE, 15 September 1857.

*** Na een langdurig en smartelijk lijden ontsliep, nog geheel onverwachts, mijne geliefde Echtgenoot GRIETJE BERENDS BOSSIEN, in den gezegenden ouderdom van 79 jaren en 11 maanden, waarmede ik 44 jaren in eenen genoegelijken echt met haar heb doorgebragt; mij nalatende een' Schoonzoon en Kleinzoon. Zwaar treft mij deze slag op mijne hooge jaren.

HAREN, 10 September 1857.

H. VAN STREUN.

N.B. Vrienden en Bekenden gelieven deze *algemeene* voor *bijzondere kennisgeving* aan te nemen.

*** Na eene korte doch hevige ziekte ontsliep heden, onverwacht, zeer zacht en kalm, mijn teêrbeminde Echtgenoot, de WelEerw. Zeer Gel. Heer JETZO BOELES, *Doctor in de Godgeleerdheid en Letteren en Predikant alhier.* De Overledene had den ouderdom van 39 jaren bereikt, van welke ik slechts 6 met hem in een hoogst gelukkigen echt mogt doorbrengen.

Hoe zwaar deze slag mij, mijne en zijne nagelatene Betrekkingen treft, zullen allen beseffen, die den Ontslapene in zijn werkzaam leven gekend hebben.

WARFHUIZEN, 14 September 1857.

G. C. CLEVERINGA,
Wedw. J. BOELES.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim 36 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot G. HORREUS DE HAAS, in leven *Predikant, vroeger te Ommelanderwijk en Zuidwenning, en laatst in deze Gemeente*, na eene echtvereeniging van nog geen vier jaren, mij nalatende drie Kinderen, waarvan twee uit een vroeger huwelijk.

DWINGELO, 14 September 1857.

R. V. SLOTEN, Wedw. DE HAAS.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, tot onze diepe smart, na eene ziekte van weinige dagen, ons innig geliefd eenig Dochtertje HELENA HARMANNA, in den ouderdom van ruim 13 jaren.

EEXT, 14 September 1857.

J. G. BORGESIUS HEMMES.
H. HEMMES—SWAAGMAN.

*** Heden overleed, in den ouderdom van bijna 71 jaren, tot droefheid zijner Kinderen en Behuwd-Kinderen, J. F. JANSEN, in leven *Touwslager.*

GRONINGEN, 15 September 1857.

H. JANSEN.
Uit aller naam.

*** Na eene hevige ongesteldheid van drie dagen, overleed heden onze zeer geliefde Vader en Behuwd-Vader, de WelEerw. Zeer Gel. Heer DANIEL MATTHIAS HAACK, in den gezegenden ouderdom van bijna 84¼ jaar. Veertien en drievierde jaar mogt hij daarvan als *Emeritus Predikant dezer Gemeente* hier nog doorbrengen, na alvorens werkzaam te zijn geweest in de Gemeenten *Langerak, Nieuwvliet en Hontenisse.*

Hoe zwaar ons dit verlies ook treft, wenschen wij met een dankbaar gevoel voor het langdurig bezit Gode te zwijgen.

OLDEHOVE, 16 September 1857.

P. A. HAACK.
Uit aller naam.

Eenige kennisgeving.

De ondergeteekende maakt zijne Begunstigers opmerkzaam op het bij hem gevestigde **dépot** van **GEÏLLUSTREERDE FRANSCHE ROMANS**, waaronder van zeer vermaarde en beroemde Schrijvers, als GEORGE SAND, VICTOR HUGO, DE BALZAC, DE KOCK, DICKENS, COOPER, MAINE RIED en anderen, waartoe ook behooren **GEÏLLUSTREERDE WERKEN** van meer degelijken aard, als de Werken van ROUSSEAU, RACINE, BOILEAU, DE GENLIS, enz.

Ook vestigt hij de aandacht op zijne **zeer ruime** sortering **PRENTEBOEKJES** van verschillende Prijzen en geschikt voor **GESCHENKEN** aan KINDEREN van *alle* leeftijden.

Hij beveelt zich aan tot de **bezorging** van bovenstaande zoowel als van andere **BOEKWERKEN**, alsmede tot het **leveren** van **SCHRIJF- en KANTOORBEHOEFTEN.**

L. VAN GIFFEN,
Oude Ebbingestraat, A 150.

Verkooping

eener aanzienlijke verzameling

BOEKEN,

waarbij vele zeer **BELANGRIJKE WERKEN** over GODGELEERDHEID, OUDE en NIEUWE LETTERKUNDE, GESCHIEDENIS, REGTSGELEERDHEID, BOTANIE, CHEMIE, PHYSICA, GENEESKUNDE, ENZ.; alsmede van een **HERBARIUM**, op **Maandag den 28sten Sept. 1857** en vervolgens, door en ten Huize van R. J. SCHIERBEEK, in de Guldenstraat te *Groningen*, bij wien de CATALOGUS à 10 Ct. is te bekomen.

*** Op heden verscheen bij **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven:*

Een tweede, goedkoope druk

VAN:

'T WAS MAAR EEN SPEELMAN.

NAAR HET DEENSCH

VAN

H. C. ANDERSEN.

Met eene fraaije Staalgravure. Prijs *f* 2,00.
In linnen Band met Stempels *f* 2,40.

De Uitgever meent aan het verlangen van vele vereerders van ***ANDERSEN*** voldaan te hebben, door van dit zijn meesterstuk eene min kostbare uitgave te bezorgen. De vorige druk was sedert eenigen tijd finaal uitverkocht.

GELDLEENING,

groot *f* 20000,00, tegen 4½ of 5 pCt.

Het POLDER-BESTUUR van den grooten ***SINT JOHANNESGA'STER VEENPOLDER*** in ***Schoterland*** en ***Haskerland***, als daartoe door de belanghebbende Eigenaren gemagtigd, is voornemens, om ten behoeve van de afzonderlijke Bepoldering en Droogmaking van de in dien Polder gelegen zoogenaamde GRIE VAN SINT JOHANNESGA en ROTSTERHAULE te negotiëren eene som van **TWINTIGDUIZEND GULDENS**, tegen een Interest van **4½ percent**, of, bij niet volteekening der Leening tegen die Rente, tegen een Interest van **5 percent;** in welk laatste geval daarin bij voorkeur en vóór alle anderen zullen worden toegelaten de primitief tegen 4½ percent genomene Inschrijvingen.

De Inschrijving tot deelneming in deze Geldleening is van heden af geopend ten KANTORE van den ONTVANGER van het Polder-Bestuur te *Sint Johannesga*, en van de Heeren BRUNINGS & TEN CATE te *Sneek*, alwaar tevens de door Heeren GEDEPUTEERDE STATEN van *Friesland*, bij resolutie van den 30sten Junij 1857, no. 35, goedgekeurde Plans en Voorwaarden ter inzage liggen; terwijl al verder tot elucidatie voor de belanghebbenden wordt medegedeeld, dat de voor deze inpoldering benoodigde Omringdijken reeds zijn gelegd en de ter droogmaking en drooghouding bestemde Molen bijna is voltooid; zoodat deze uitgeveende waterplas, ongeveer 180 Bunders groot, in het begin van 1858 kan zijn drooggemaakt en in cultuur worden gebragt.

HEERENVEEN, 16 September 1857.

Het Polder-Bestuur voornoemd:
A. MEINESZ, *Voorzitter.*
R. BINKES, *Secretaris.*

Het COLLEGIE van REGENTEN over het **HUIS van ARREST** te *Appingedam* gedenkt, op VRIJDAG den 9den October 1857, des middags te 12 uur, in de REGENTENKAMER van gemeld Gesticht, publiek aan te besteden: **Het ONDERHOUD der GEVANGENEN van af den 1sten Januarij tot en met den 31sten December 1858;** waarvan de Voorwaarden met den Voedingsstaat ter lezing zijn gelegd bij den CIPIER van gemeld Huis van Arrest, alsmede bij den Logementhouder W. HOUWING, te *Appingedam*, en HAZENHOEK, te *Delfzijl*, en bij de Wedw. I. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen.* Nadere inlichtingen ten dezen zijn te bekomen bij den CIPIER van bovengemeld Gesticht.

Het Collegie van Regenten voornoemd:
Mr. S. REIJNDERS, *Vice-President.*
R. T. MEES,
Secretaris.

VERKOOP VAN AFBRAAK.

VRIJDAG den 18den September 1857, des voormiddags te 10 uur, zal, van de afgebrokene Behuizing op den hoek van de Pelsterstraat te *Groningen*, publiek worden verkocht: eene aanzienlijke partij **AFBRAAK**, als: EIKEN en GREENEN PALEN, DITO RIBBEN, EIKEN WAGENSCHOT, PLANKEN, KOZIJNEN, DEUREN, RAMEN, BRANDHOUT, STEENEN en ESTRIKKEN, alsmede een groot **GESCHILDERD STUK**, dat inmiddels **uit de hand te koop is.**

Voorts een aantal zware **EIKEN BALKEN**, liggende bij de Spilsluizen.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

VERKOOP VAN AFBRA[...]

ZATURDAG den 19den September 1857, 's midd[...] uur, bij de Poelpoortenbrug te *Groningen*, pub[...] koop van **AFBRAAK**, bestaande in B[...] PLANKEN, SCHOTWERK, IJZEREN PLATEN, [...]

HEKKEMA & BARLINCKHO[...]

ZEEUWSCH IJPEN EN ESSCHEN H[...]

MAANDAG den 28sten September 1857, 's morge[...] uur, zal, op de Werf van J. DE HAAN, buiten het [...] poortje bij *Groningen*, publiek, *voetstoots*, worden [...]

Eene aanzienlijke partij fijne **ZEEUWSCHE IJ[...]** en **ESSCHEN** (waaronder ongeveer **30 extra** [...] **IJPEN) STAMMEN;** aldaar liggende en van [...] af te bezien.

HEKKEMA & BARLINCKHO[...]

*** Mr. **P. BRONGERS**, Notaris te *Mensing[...]* zal, op MAANDAG den 21sten September 1857, kr[...] Regterlijke autorisatie, publiek te Koop presenter[...] het GEMEENTEHUIS te *Eenrum*, des namid[...] drie uur:

Eene **BOEREN BE[...]ZING** met SCHUUR en [...] c. a., geteekend A no. 1[...] de VASTE, ALTIJDDUR[...] IN ALLE LINIËN VAN BE[...] VERWANTSCHAP VERERV[...] BEKLEMMING van 20 Bunders, 82 Roeden en [...] LAND, jaarlijks tot huur doende *f* 188—00, staand[...] legen te *Eenrum*, en wel de Behuizing c. a. in het Do[...] Landerijen onmiddellijk bij hetzelve, en toebehoorend[...] Erfgenamen van wijlen UBEL TEKES WOLDENDO[...] leven Landbouwer en Kerkvoogd te *Eenrum.*

P. BRONGERS.

*** Mr. **P. BRONGERS**, Notaris te *Mensing[...]* zal, op DONDERDAG den 24sten September 185[...] zoo noodig, op den volgenden dag, telkens des nam[...] precies te één uur te beginnen, publiek, op gewoon C[...] ten Sterfhuize van wijlen UBEL TEKES WOLDEND[...] in leven Landbouwer en Kerkvoogd te *Eenrum*, te [...] presenteren:

Vijftien stuks RUNDVEE, drie PAARDEN, elf SCHAPEN, drie VARKENS; met verder **BOERENBESLAG**, waaronder twee VELDWAGENS, PLOEGEN, EGGEN, WIPKARREN, ENZ.; voorts het **GEDORSCHT GRAAN**, in de Schuur aan[...] bestaande uit p. m. 750 Hokken HAVER, 700 H[...] TARWE, 580 Hokken GERST, 630 Hokken RO[...] 80 Hokken BOONEN; alsmede 20 Voeren b[...] **HOOI;** voorts **HUISMOBILIA, LINNE[...]DEGOED** en hetgeen gewoonlijk in eene Bo[...] vonden wordt en verder zal worden gepresenteerd.

Het Ongedorscht Graan en de Levende [...] zullen op den eersten dag worden gepresenteerd.

P. BRONGERS.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, N[...] te *Winschoten*, gedenkt, op MAANDAG den 5den O[...] 1857, des avonds te zeven uur, ten Huize van den [...] menthouder G. MONKHORST, te *Zuidbroek*, in op[...] veiling te verkoopen:

I. Eene BEHUIZING, [...] de ***IJZERSMEDER[...]*** succes wordt uitgeoefend, [...] den daarbij behoorenden TUIN, [...] en gelegen in *Uiterburen*, [...] *broek*, wordende thans bew[...] gebruikt door de Weduwe J. L. ELZINGA. — [...] aanvaarden den 1sten November 1857; — en

II. Eene BEHUIZING en TUIN, staande en gel[...] *Zuidbroek*, in *Uiterboeren*, toebehoorende aan de [...] BOELO W. HOPKES en Vrouw.

De Verkoopconditiën zullen in tijds ter lezing ligg[...] Kantore van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Nota[...] *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van G. DE VRIES en W[...] op MAANDAG den 5den October 1857, des avonds [...] uur, ten Huize van den Logementhouder G. MONKHO[...] te *Zuidbroek*, in openlijke Veiling te verkoopen:

Eene BEHUIZING en TU[...] waarin sedert eenige jaren de ***[...]DENIERS-AFFAIRE[...]*** goed succes is — en nog word[...] geoefend, en zijnde tevens tot velerhande AFFA[...] geschikt, staande en gelegen aan de straat nabij de K[...] *Zuidbroek.*

B. HAITZEMA VIËTOR.

UIT DE HAND TE KOO[...]

Een groote solide **KOREN- en [...] MOLEN**, staande in eene der **scho[...]** en **volkrijkste** GEMEENTEN dezer P[...]VINCIE.

Te bevragen aan het BUREAU dezer COURA[...]

J. B. MEDDENS.

HEEREN KLEEDING-MA[...]

Groote en rijke sortering van Heeren Stoffen [...] ontvangen, *voor het aanstaande Saizoen*, zoowel in [...] ordinair als fijner soorten. Fijne Lakens, Moskowa's, [...] Drap de Rus, Escimo's, Duffels, Castorine, fijne [...] Buxkings voor Vesten en Pantelons. **NB.** Lakensche [...] Regenjassen ontvangen, die voor *nat* en *koude* bestand [...] zijn. De Goederen zijn Contant met 2 pCt. korting.

ROTTERDAM & GRONINGEN.

Depot van Thee.

Bij den ondergeteekende zijn voortdurend verkrijgbaar, **THEEËN** uit het Magazijn van **VAN HOU[...]NINGE & VISSER**, afgewogen in **verze[...]** **pakjes** van 2½ Ned. Pond, 1 Ned. Pond, 5—2½ [...] Onc, waarop nommer en prijs, die zich bepaalt van [...] Ct. en hooger, zijn vermeld.

PRIJSCOURANTEN zijn gratis te bekomen.

J. V. HUISINGA, JR., Groote Markt te *Groning[...]*

ADVERTENTIE.

Ondergeteekende aangesteld tot **ONDERWIJZE[...]** en van voornemen, zijne SCHOOL met **October** te **ope[...]** aan het **Damsterdiep**, in de Behuizing letter Q no. [...] beveelt zich beleefdelijk in de gunst van Ouders en Voogd[...]

H. L. LIMBORGH.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen;* medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

September 1857.

DAGEN	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
6	758,88	758,71	759,48	15,8	20,7	17,6	0,96	0,68	0,88	Z.	Z.Z.W.	W.Z.W.	bewolkt.	bewolkt.	helder.
7	759,53	758,53	759,05	15,3	21,0	17,2	0,98	0,72	0,92	„	„	„	„	„	„
8	757,23	755,10	752,02	14,6	18,1	19,1	0,98	0,97	0,85	O.	Z.	Z.	betrokken.	regen.	betrokken.
9	755,31	756,49	756,25	16,8	21,1	18,7	0,94	0,77	0,98	Z.t.W.	Z.t.W.	O.Z.O.	wein. bew.	bewolkt.	bewolkt.
10	756,47	756,80	756,16	16,7	21,2	17,5	0,98	0,73	0,87	„	„	W.N.W.	bewolkt.	„	helder.
11	751,34	750,20	750,87	17,0	19,5	16,2	0,95	0,70	0,82	Z.	Z.	Z.	betrokken.	betrokken.	betrokken.
12	754,82	755,82	757,41	15,9	18,8	16,4	0,84	0,77	0,92	„	Z.Z.W.	„	bewolkt.	bewolkt.	„

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.